ISSN: 2008-8000

Analysis and identification of obstacles and strategies of interaction of Shahid Chamran University of Ahvaz with external environment

Yadollah Mehralizadeh
Professor, Educational sciences, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.
E-mail: ymehralizadeh@gmail.com

Majid Neysi ❋
Corresponding Author:
Ph.D Student in Educational Management, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.
E-mail: ma-neysi@stu.scu.ac.ir

Sheyda Echresh
Ph.D Student in Educational Management, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.
E-mail: sheydaechresh1415@gmail.com

Abstract

Objective: The current research was conducted with the aim of analyzing and identifying the strategies and obstacles affecting the interaction of Shahid Chamran University of Ahvaz with its surrounding environment.

Method: This research is practical in terms of purpose and qualitative in terms of methodology and based on phenomenological approach. The statistical population of this research includes faculty members of Shahid Chamran University of Ahvaz, eight of whom were selected for in-depth interviews using a purposive sampling method. The data collected through these interviews were analyzed using Creswell's data analysis cycle.

Results: The findings of the research showed that the current situation of Shahid Chamran University of Ahvaz in relation to the interaction with its surrounding environment can be investigated in two main themes "faculty members and students" and "unsuccess of the university in the field of research". Also, harmful factors in the interaction of the university with the surrounding environment in six themes including "discriminative view of the residents of the center towards Khuzestan province", "demographic displacement after the war", "people's despair towards the improvement of the affairs of the province", "dismissals and incorrect installations in the management system of the university", "the policy of National Organization of Educational Testing in recruitment of regional and local students" and "the absence of internal and external combination in the recruitment of faculty" were identified. On the other hand, the opportunistic factors were extracted in two themes: "Strategic situation of Khuzestan province" and "Jundishapur University brand". In the conclusion of the findings, effective strategies in the field of interaction of Shahid Chamran University of Ahvaz with its surrounding environment were classified into four categories: general, regional, scientific and international, and intra-university strategies.

Conclusion: Shahid Chamran University of Ahvaz, with its existing potentials, can play a more effective role in the development of the region. To achieve this goal, it is suggested that the university council form a specialized committee to follow up and evaluate the proposed solutions. This committee can act as a coordinating institution with the participation of faculty representatives, students, administrative staff and representatives from industries and government organizations of the province.

Keywords: interaction, influence, external and internal environment, Ahvaz, Khuzestan, Ahvaz Shahid Chamran University

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-29]

[DOR: 20.1001.1.2008000.1403.16.1.3.8]

واکاوی و شناسایی موانع و راهبردهای تعامل دانشگاه شهید چمران اهواز با محیط بیرونی[۱]

یداله مهر علیزاده
استاد گروه علوم تربیتی دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.
رایانامه: ymehralizadeh@gmail.com

مجید نیسی *
نویسنده مسئول: دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.
رایانامه: sheydaechresh1415@gmail.com

شیدا اچرش
دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران
رایانامه: sheydaechresh1415@gmail.com

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف واکاوی و شناسایی راهبردها و موانع تأثیرگذار بر تعامل دانشگاه شهید چمران اهواز با محیط پیرامونی خود انجام‌شده است.

روش: این پژوهش ازنظر هدف، کاربردی و ازنظر روش‌شناسی، کیفی و مبتنی بر رویکرد پدیدارشناسی است. جامعه آماری این پژوهش شامل اعضای هیئت‌علمی دانشگاه شهید چمران اهواز است که از بین آن‌ها هشت نفر با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند برای مصاحبه‌های عمیق انتخاب شدند. داده‌های گردآوری‌شده از طریق این مصاحبه‌ها با استفاده از چرخه تجزیه‌وتحلیل اطلاعات کرسول تحلیل شدند.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان داد که وضعیت کنونی دانشگاه شهید چمران اهواز در ارتباط با تعامل با محیط پیرامونی خود در دو مضمون اصلی «اعضای هیئت‌علمی و دانشجویان» و «موفق نبودن دانشگاه در حوزه پژوهش» قابل‌بررسی است. همچنین، عوامل آسیب‌زا در زمینه تعامل دانشگاه با محیط پیرامونی در شش مضمون شامل «نگاه تبعیض‌گونه مرکزنشینان به استان خوزستان»، «جابه‌جایی جمعیتی بعد از جنگ»، «ناامیدی مردم نسبت به بهبود امور استان»، «عزل و نصب‌های نادرست در نظام مدیریتی دانشگاه»، «سیاست‌گذاری سازمان سنجش در جذب منطقه‌ای و بومی دانشجویان» و «عدم وجود ترکیبی داخلی و خارجی در جذب هیئت‌علمی» شناسایی شدند. در مقابل، عوامل فرصت ساز در دو مضمون «وضعیت استراتژیک استان خوزستان» و «برند دانشگاه جندی‌شاپور» استخراج شد. در نتیجه‌گیری حاصل از یافته‌ها، راهبردهای مؤثر در زمینه تعامل دانشگاه شهید چمران اهواز با محیط پیرامون خود در چهار دسته راهبرد عمومی، منطقه‌ای، علمی و بین‌المللی و درون دانشگاهی طبقه‌بندی شد.

نتیجه‌گیری: دانشگاه شهید چمران اهواز با پتانسیل‌های موجود، می‌تواند نقش مؤثرتری در توسعه منطقه ایفا کند. برای تحقق این هدف، پیشنهاد می‌شود شورای دانشگاه کمیته‌ای تخصصی تشکیل دهد تا راهکارهای پیشنهادی را پیگیری و ارزیابی کند. این کمیته با مشارکت نمایندگان هیئت‌علمی، دانشجویان، کارکنان اداری و نمایندگانی از صنایع و سازمان‌های دولتی استان، می‌تواند به‌عنوان یک‌نهاد هماهنگ‌کننده عمل کند.

واژه‌های کلیدی: تعامل، نفوذ، محیط بیرونی و درونی، اهواز، خوزستان، دانشگاه شهید چمران اهواز

[۱] مقاله برگرفته از پژوهشی آزاد است. این پژوهش در سال ۱۴۰۲ و در دانشگاه چمران اهواز انجام شد.

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-29]

[DOR: 20.1001.1.20088000.1403.16.1.3.8]

مقدمه

دانشگاه‌های امروزی، به‌عنوان نهادهای پیچیده، رسالت کنشگری خود را صرفاً به کارکردهای درون‌نهادی آموزشی و پژوهشی و دور از نیازهای جامعه محدود نمی‌کنند (شکرالهی، داودی و کمالی نقی، ۲۰۲۰). این نهادها با نظم‌بخشی اخلاقی-اجتماعی (ذاکر صالحی، ۲۰۱۷) و با استفاده از رویکردی ترکیبی، همه‌جانبه و چندبعدی، نسبت به مسئولیت‌پذیری اجتماعی نیز عمل خواهند نمود (فاسی، لاندونی، پیردا و سالوادئو[1]، ۲۰۲۰). در چنین شرایطی، به‌منظور تدوین هر نوع سیاست برای تأثیرگذاری دو نهاد دانشگاه و جامعه بر یکدیگر، باید در جستجوی سازوکارها و ساختارهای لازم برای همگرا نمودن (نیازی و کارکنان- نصرآبادی، ۲۰۰۷)، پیوند، تعامل و همکاری بین آن‌ها برآمد (آبرامو[2]، ۲۰۱۱). تحلیل تعامل میان دانشگاه و جامعه، یکی از اساسی‌ترین موارد در برنامه‌ریزی‌های آموزش عالی است. تعاملی که بیان می‌کند دنیای آکادمیک، با حفظ ارزش‌های نهادی خود، شامل آزادی علمی، مسئولیت اجتماعی، تعالی علمی، تنوع و کثرت‌گرایی فکری، تحرک دانشجویان، تبادلات دانش و استقلال دانشگاهی که آن را از دیگر مسائل متمایز می‌سازد، در روندهای اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی نیز حضور پررنگ‌تری داشته باشد (خرسندی تاسکوه، ۲۰۱٤). به‌طوری‌که علاوه بر مأموریت‌های آموزشی و پژوهشی خود، به‌طور هم‌زمان، رسالت اجتماعی خود را نیز تحقق بخشند (گومز، نتو، باروس و جونیور[3]، ۲۰۱۷؛ لومباردی، لاردو، کوئوزو و ترکواتترینی[4]، ۲۰۱۷؛ دی براردینو و کورسی[5]، ۲۰۱۸). علاوه بر این، نقش توسعه فرهنگی و اجتماعی در ارتقای ارتباط دانشگاه با محیط پیرامون خود مورد تائید قرارگرفته است (بزرگزاد و البرزی، ۲۰۱۸). دانشگاه باید با ذینفعان کلیدی مانند صنعت، دولت و جامعه مدنی ارتباطات قوی و سازنده‌ای برقرار کند و برای مدیریت این امر باید به‌وسیله اعطای نقش فعال‌تر به اعضای هیئت‌علمی در انتخاب رهبر دانشگاه، انگیزه و تعهد آن‌ها را به اهداف و برنامه‌های دانشگاه افزایش دهند (افتخاری، ۲۰۱۹). مراکز فرهنگی می‌توانند به‌عنوان کانون‌های تعامل و گفتگو بین دانشگاه و جامعه عمل کنند و در ارتقای هویت فرهنگی و آگاهی‌بخشی به مردم نقش داشته باشند (ترکمن و حبیبی، ۲۰۱۸). مطالعات متعددی نشان داده‌اند که برند قوی دانشگاه می‌تواند به جذب دانشجویان و اساتید باکیفیت، توسعه همکاری‌های بین‌المللی و جلب سرمایه‌گذاری‌های بیشتر کمک کند (هاشم نیا و باقری مجد، ۲۰۲۰). همچنین پژوهش‌های (کوجو آبونی[6]، ۲۰۱٦؛ چارلز[7]،۲۰۰۳؛ چترتون و گدارد[8]، ۲۰۰۰؛ شفیعی و صفریه، ۲۰۲۰؛ زاهد بابلان، مهرآور گیگلو و کاظمی،۲۰۲۲؛ ثامری، دوزی سرخابی یمنی، صالحی عمران و گورانیراد، ۲۰۱٤) نشان داد که نزدیکی دانشگاه به صنایع می‌تواند تبادل دانش و تجارب بین دانشگاه و صنعت را تسهیل کند؛ همچنین هم‌جواری با کشورهای همسایه فرصتی جهت جذب دانشجویان و تبادل فرهنگی- علمی و ایجاد پل ارتباطی بین دانشگاه و بازارهای بین‌المللی است که درنهایت این فرصت می‌تواند به تجاری‌سازی یافته‌های تحقیقاتی دانشگاه و رونق اقتصادی منطقه کمک کند.

با نظر به مطالب ذکرشده، باید اذعان داشت که نقش دانشگاه‌ها، به‌عنوان نهادهایی که نسبت به محیط پیرامون خود حساس هستند، تغییریافته است (یولانده و فرینگتون[9]، ۲۰۱۸). تعامل میان دانشگاه و جامعه، به معنای کوشش برای پیوند میان دنیای تحقیق و دنیای واقعیت‌ها، ارتباط باز و فعالانه با جامعه است (آذر، نامور، راستگو، حاتمی و ستاری، ۲۰۱۹). این تعامل، کارکردها و مأموریت‌های دانشگاه‌ها و آموزش عالی را به‌سوی تنوع هرچه بیشتر سوق داده و نسل جدیدی از دانشگاه‌ها با عنوان دانشگاه نسل چهارم را معرفی کرده است (لوکوویکس و زوتی[10]، ۲۰۱۵). این دانشگاه‌ها با پاسخگویی اجتماعی (چان و فرینگتون[11]، ۲۰۱۸) دانش را به خدمت جامعه درآورده

[1] Fassi, Landoni, Piredda & Salvadeo
[2] Abramo
[3] Gomes,Neto, Barros & Jonior
[4] Lombardi,Lardo, Cuozzo & Trequattrini
[5] Di Berardino & Corsi
[6] Kojo Abonyi
[7] Charles
[8] Chatterton & Goddard
[9] Yolande & Farrington
[10] Lukovics & Zuti
[11] Chan & Farrington

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-29]
[DOR: 20.1001.1.20088000.1403.16.1.3.8]

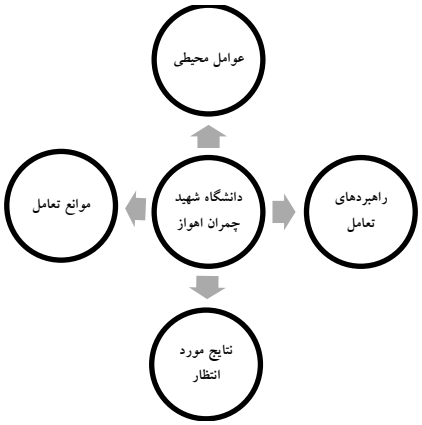
(سیماکو و تی[1]، ۲۰۱۸) و آموزش را به‌عنوان وسیله‌ای جهت مرتفع نمودن نیازها و حل مشکلات جامعه به کار خواهند گرفت. در دهه‌های اخیر، مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی اجتماعی دانشگاه و تعهد واقعی آن به حل مسائل مبتلابه جامعه در سطوح محلی، ملی و جهانی بیش‌ازپیش اعتبار و ارزش یافته است. با برداشته شدن دیوارهای پنهان دانشگاه و محیط پیرامون، دستاوردهای دانشگاه به رکن اساسی زندگی مردم تبدیل‌شده است. دانشگاه با حرکت به‌سوی پژوهش‌های نتیجه محور در جامعه نقش بهتری ایفا می‌کند (عبدالرحیم، محی‌الدین و محمود، ۲۰۱۹). همچنین، ارکان و دستگاه‌های دولتی و نهادهای گوناگون جامعه بیش از هر زمان دیگری انتظار دارند که فعالیت‌های دانشگاهی راه‌حلی برای مسائل و ارزش‌افزوده‌ای برای کلیت جامعه و هر یک از بخش‌های جامعه فراهم کند. دانشگاه امروزی باید با سایر خرده سیستم‌های اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی تعامل اثربخش و راهگشا داشته باشد. این تعامل، از یک‌سو، بازار مشتریان و مخاطبان دانشگاه را گسترش می‌دهد و از سوی دیگر، دانشگاه را در قبال انتظارات طیف‌های مختلف جامعه پاسخگو می‌کند. در صورت عدم پاسخگویی، دانشگاه‌ها با بحران اثربخشی روبرو شده و اعتبار و ارزش خود را در جامعه از دست خواهند داد؛ بنابراین، دانشگاه به‌عنوان یکی از مهم‌ترین نهادها و سازمان‌های هر شهر، منطقه، کشور و جهان، دارای ارتباط تنگاتنگی با سایر ابعاد و ارکان جامعه نظیر اقتصاد، سیاست، اجتماع و فرهنگ است. از دانشگاه انتظار می‌رود که از طریق ایجاد زمینه‌های لازم، راهگشای توسعه همه‌جانبه حوزه مأموریت خود (شهر، منطقه، کشور و جهان) باشد.

در دنیای معاصر به‌ویژه در قرن جدید، دانشگاه‌ها با چالش‌ها، تغییرات و پویایی‌های اساسی و پیش‌بینی نشدنی مواجه‌اند که نه‌تنها ممکن است انتظارات و خواسته‌های خود و محیط پیرامون را تأمین نکنند؛ بلکه می‌تواند بقا و ماندگاری ماهوی یا فیزیکی دانشگاه‌ها را به مخاطره اندازد. آموزش عالی ایران، در طول حیاتش، با مشکلات متعددی ازجمله ناتوانی در پاسخگویی به نیازهای متنوع جامعه روبه‌رو بوده است (آذر، نامور، راستگو، حاتمی و ستاری، ۲۰۲۰). در مطالعات انجام‌شده توسط (فرتوق زاده و اشراقی، ۲۰۰۸؛ تنهایی، آراسته، زین‌آبادی و نصری، ۲۰۱۹؛ سهراب زاده، محمدی روزبانیانی و حسینی زاده،۲۰۲۰؛ خندق و کوثری، ۲۰۱۸؛ پیرکمالی، کیانی، رخشانی و صباغی قلعه‌نو، ۲۰۱۸؛ پرچمی و درخشان، ۲۰۲۱؛ یزدخواستی و هادیان ناصری، ۲۰۲۰ و فرهادی، مقصودلو لیچه‌های و نصری، ۲۰۲۰) موانع تعامل سازنده و اثربخش دانشگاه–جامعه در ابعاد بیرونی و درونی ارتباط دانشگاه و جامعه مورد بررسی قرار گرفته است. یافته‌های این پژوهش‌ها نشان داد که عواملی چون تبعیض در تخصیص منابع و فرصت‌ها که منجر به نابرابری در توسعه علمی و آموزشی در مناطق مختلف کشور می‌گردد (مهرآور گیگلو و خورسندی طاسکوه، ۲۰۲۲)؛ ناپایداری‌های سیاسی و اقتصادی که منجر به مهاجرت نخبگان و ایجاد خلأ بزرگ در زمینه‌های مختلف، به‌ویژه در حوزه آموزش عالی می‌شود؛ همچنین، غلبه یک فرهنگ خاص بر محیط علمی و فرهنگی دانشگاه و سرکوب سایر فرهنگ‌ها که می‌تواند به کاهش کیفیت آموزش و تبادل‌نظر منتهی شود. همچنین، عواملی چون فقدان شفافیت در فرآیند انتصاب مدیران، بی‌اعتمادی به نهادهای محلی، بی‌اعتمادی ذینفعان به آموزش عالی می‌تواند پیامدهای منفی متعددی مانند کاهش راندمان و بهره‌وری، عدم انسجام و هماهنگی در برنامه‌ها و فعالیت‌ها، فقدان برنامه‌ریزی بلندمدت و استراتژیک، افت انگیزه و روحیه کارکنان و ایجاد نارضایتی و تنش در محیط دانشگاه را به دنبال داشته باشد.

[1] Symaco & Tee

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-29]

[DOR: 20.1001.1.20088000.1403.16.1.3.8]

شکل ۱: چارچوب نظری تعامل دانشگاه شهید چمران اهواز با محیط بیرونی

شکل (۱) چارچوب نظری ساختار تعامل دانشگاه شهید چمران اهواز با محیط بیرونی را نمایش می‌دهد. این نمودار شامل عناصر اصلی زیر است:

۱- **عوامل محیطی**[1]: این بخش به عواملی اشاره دارد که محیط پیرامونی دانشگاه را تشکیل می‌دهند و بر عملکرد آن تأثیر می‌گذارند. عواملی مانند ویژگی‌های جغرافیایی، اقتصادی، سیاسی و اجتماعی استان خوزستان.

۲- **موانع تعامل**[2]: شامل مشکلات و موانعی است که مانع از ایجاد تعامل مؤثر بین دانشگاه و جامعه می‌شوند. مواردی مانند ناپایداری اقتصادی، فرهنگ غالب و بی‌اعتمادی به نهادهای محلی.

۳- **راهبردهای تعامل**[3]: استراتژی‌ها و رویکردهایی که دانشگاه می‌تواند برای تقویت ارتباط با محیط بیرونی استفاده کند. از جمله این استراتژی‌ها می‌توان به تقویت مسئولیت‌پذیری اجتماعی و همکاری با ذی‌نفعان کلیدی (مانند صنعت و دولت) اشاره کرد.

٤- **دانشگاه شهید چمران اهواز** در مرکز مدل قرار گرفته و به‌عنوان نهادی که عوامل محیطی، موانع و استراتژی‌ها بر آن اثر می‌گذارند، شناخته می‌شود. این دانشگاه نقش اساسی در اجرای استراتژی‌ها و رفع موانع تعامل دارد.

۵- **نتایج مورد انتظار**[4]: نتایجی که از تعامل بهینه بین دانشگاه و محیط پیرامونی حاصل می‌شوند. از جمله این نتایج می‌توان به توسعه پایدار منطقه‌ای، پاسخگویی به نیازهای جامعه و ارتقای کیفیت آموزش و پژوهش اشاره کرد.

این مدل رویکردی جامع برای تحلیل و بهبود تعامل دانشگاه با محیط بیرونی ارائه می‌دهد و اهمیت نقش دانشگاه در توسعه منطقه‌ای و حل مسائل اجتماعی را نشان می‌دهد.

متأسفانه در زیست‌بوم دانشگاه‌های ایران، میان علم و جامعه، سازگاری و ارتباط پویا و مستمر وجود ندارد و دانشگاه‌های ایران، کمتر توانسته‌اند، تعاملی مناسب با جامعه ایجاد نمایند و مسئولیت‌ناپذیری و پاسخگو نبودن به نیازهای جامعه، ظرفیت آنان را، برای هر نوع تحول سازنده‌ای، در این راستا، ناچیز کرده است (پیرکمالی و دیگران، ۲۰۲۳). از طرفی دیگر هر دانشگاهی به دلیل قرار گرفتن در زیست‌بوم ویژه خود طبیعتاً تعامل متفاوت و متناسب با محیط پیرامونش دارد و این مورد به دلیل موقعیت و جایگاه متفاوت هر یک از آن‌ها نسبت به سایر دانشگاه‌های مادر کشور بوده است. دانشگاه شهید چمران اهواز از مهم‌ترین دانشگاه‌های کشور به دلیل قرار گرفتن در مهم‌ترین استان ایران یعنی خوزستان از موقعیت ویژه‌ای برخوردار است. ظرفیت‌های زیرساختی و ژئوپولتیک استان خوزستان، سهم بسیار جدی استان در منابع اقتصادی کشور، ویژگی‌های منحصربه‌فرد جغرافیایی، سیاسی و امنیتی، فرهنگی و اجتماعی، مسائل اقلیمی و زیست‌محیطی، شرایط منطقه‌ای،

[1] Environmental Factors
[2] Interaction Barriers
[3] Interaction Strategies
[4] Expected Outcomes

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-29]
[DOR: 20.1001.1.20088000.1403.16.1.3.8]

بین‌المللی و به‌ویژه حوزه خلیج‌فارس و خاورمیانه، نفت، دریا، مرز، تروریسم، مذهب، قومیت و عوامل بسیار مهم دیگر در این استان یکجا جمع شده‌اند. مدیریت چنین مجموعه پیچیده‌ای، بدون نیاز به دانشگاه و توجه به نقش تأثیرگذار و تعیین‌کننده آن و به‌ویژه دانشگاه جامع شهید چمران اهواز بسیار دشوار و شاید غیرممکن باشد؛ در حال حاضر دانشگاه شهید چمران اهواز با در اختیار داشتن فضای آموزشی بسیار وسیع و مناسب یکی از دانشگاه‌های بزرگ کشور و بزرگ‌ترین دانشگاه در جنوب غرب کشورمان به شمار آمده و در زمره دانشگاه‌های جامع کشور قرار دارد (مهرعلیزاده، ۱۹۹۸). موارد مذکور اهمیت تعامل این دانشگاه با محیط پیرامون خود را دوچندان می‌کند. به دلیل کمبود تحقیقات در این زمینه و برای به دست آوردن شناختی جامع‌تر، پژوهش حاضر به دنبال واکاوی تجربه‌ی زیسته‌ی اعضای هیئت‌علمی دانشگاه شهید چمران اهواز نسبت به موانع و راهکارهای ارتباط این دانشگاه با محیط پیرامون آن است.

روش پژوهش

پژوهش حاضر ازنظر هدف، کاربردی و ازلحاظ رویکرد، کیفی و روش آن، پدیدارشناسی است. هدفِ پژوهش پدیدارشناسی، توصیف صریح و شناسایی پدیده‌ها است، آن‌گونه که افراد در موقعیتی خاص ادراک می‌کنند (وندرستوپ و جانستون[1]، ۲۰۰۹). درواقع، پدیدارشناسی به توصیف معانی یک مفهوم یا پدیده از دیدگاه عده‌ای از مردم و برحسب تجارب زیسته آنان در آن مورد می‌پردازد؛ بنابراین، در پی عده‌ای فهم تجارب مشترک از مردم است. قلمرو این پژوهش اعضای هیئت‌علمی دانشگاه شهید چمران اهواز در برمی‌گیرند. روش نمونه‌گیری در مطالعه‌ی تجاربِ زیسته عموماً هدفمند است. ازاین‌رو، یک نمونه‌گیری هدفمند از افرادی که در دانشگاه شهید چمران اهواز به‌عنوان عضو هیئت‌علمی مشغول به کار هستند، انجام شد تا دید عمیق‌تری از ماهیت تعامل دانشگاه شهید چمران اهواز با محیط بیرونی و درونی آن به دست آید و به شناسایی و تعیین دقیق راهبردها و موانع این تعامل به دست آید (کِرسول[2]،۲۰۱۳). بر این عقیده است که مطالعه پدیدار شناختی اجازه‌ی به‌کارگیری نمونه‌های کوچک را به خاطر ماهیت عمیق داده‌های گردآوری‌شده، صادر می‌کند؛ بر همین اساس، در این پژوهش، ابتدا تعداد هشت نمونه برای انجام مصاحبه انتخاب شد. با انجام مصاحبه، با هشت شرکت‌کننده اشباعِ نظری صورت گرفت و به همین تعداد اکتفا شد. از این تعداد، هفت عضو هیئت‌علمی مرد و یک عضو هیئت‌علمی خانم بود. یک نفر از اعضای هیئت‌علمی شرکت‌کننده در مصاحبه دارای رتبه علمی استادیار و بقیه شرکت‌کنندگان دارای رتبه‌های دانشیار و استاد بودند. هر هشت عضو هیئت‌علمی دارای سابقه بیش از ۱۵ سال استخدام در دانشگاه شهید چمران اهواز را داشتند. پنج نفر از مشارکت‌کنندگان در مصاحبه در تدوین برنامه‌های راهبردی دانشگاه شهید چمران اهواز مشارکت داشتند. چهار نفر از شرکت‌کنندگان نیز بومی استان خوزستان بودند و بر نقاط ضعف و قوت و فرصت‌ها و تهدیدهای استان به‌طور کامل واقف و آگاه بودند.

در این پژوهش، از یک فرایندِ مصاحبه نیمه ساختارمند استفاده شد و در بررسی‌های بیشتر با پرسش سؤالات باز پاسخ، بینش عمیق‌تری از نظرات مصاحبه‌شوندگان به دست آمد (مستکاس[3]،۱۹۹٤). برای تحلیل داده‌ها، از چرخه تجزیه‌وتحلیل اطلاعات کِرسول که شامل سازمان‌دهی داده‌ها، خواندن و یادداشت کردن، توصیف طبقه‌بندی و رمزگذاری، تفسیر روایی و پایایی داده‌ها و درنهایت، نمایش و تجُسم داده‌ها استفاده شد (کِرسول،۲۰۱۳) فرایند آماده‌سازی برای گردآوری داده‌ها در این پژوهش دربرگیرنده‌ی چهار مرحلهٔ تنظیم سؤالات؛ مرور بر مبانی نظری و تعیین ماهیت اصیل پژوهش؛ توسعه معیارهایی برای برگزیدن مشارکت‌کنندگان مانند کسب آگاهی و اطمینان از قابلیت اعتماد، ایجاد توافق در مورد زمان و مکان مصاحبه و کسب اجازه‌ی ضبط و انتشار و توسعه ابزار و پرسش‌ها و موضوعات هدایت‌کننده‌ی مصاحبه پدیدارشناسی بود.

در پژوهش حاضر، با توجه به موارد اشاره‌شده توسط (کِرسول،۲۰۱۳) و (لینکلن و گوبا[4]، ۱۹۸۵) در باب صحت و دقت پژوهش، برای اعتبار و قابل‌پذیرش بودن مطالعه، از راه‌های گوناگونی از قبیلِ درگیری طولانی‌مدت، مشاهده‌ی مداوم، سه سو سازی، پرسش کردن از

[1] VanderStoep and Johnston
[2] Creswell
[3] Moustakas
[4] Lincoln & guba

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-29]
[DOR: 20.1001.1.20088000.1403.16.1.3.8]

همکاران[1] و چک (بازبینی) اعضاء[2] استفاده شد. به‌این‌ترتیب که تحلیل و طبقه‌بندی به تائید استادان خبره رسید و علاوه بر آن، از یک پژوهشگر باتجربه در پژوهش کیفی نیز نظرخواهی شد. برای چکِ اعضاء نیز تحلیل و مقوله‌بندی حاصل از مصاحبه‌ها در اختیار تعدادی از مصاحبه‌شوندگان قرار گرفت تا بر اساس مصاحبه و همچنین تجارب خود، آن‌ها را تائید کنند. برای انتقال‌پذیری در این مطالعه، سعی شد که تمام جزئیات پژوهش- از نمونه‌گیری گرفته تا فرآیند جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها- به‌طور کامل شرح داده شوند .به‌علاوه، به‌منظور افزایش تعمیم، سعی شد که انتخاب نمونه‌ها به‌گونه‌ای باشد که امکان بررسی موضوع از منظرهای متفاوت فراهم شود. یکی از راه‌های تأمین اطمینان در مطالعه کیفی استفاده از مسیرِ ممیزی[3] است. در مسیرِ ممیزی، افرادی خارج از پژوهش- که به پژوهش‌های کیفی آشنا هستند- به‌عنوان چک کننده و ناظر عمل می‌کنند. در پژوهش حاضر، از یک ناظر خارجی باتجربه در تحقیق کیفی استفاده شد تا زیربنای نظری (تئوریک) جمع‌آوری داده‌ها و فرایند تحلیل را بررسی و تائید کند. در این مطالعه، برای دستیابی به قابلیت تائید پذیری، از یک ناظر خارجی مسلط به تحقیق کیفی استفاده شد که به مواردی از قبیل فایل‌های مصاحبه متون پیاده شده، یادداشت‌ها، داده‌های تحلیل‌شده، یافته‌های مطالعه، معانی استخراج‌شده، طبقه‌بندی‌ها، جزئیات فرآیند مطالعه، قصد اولیهٔ مطالعه، پیشنهاد اولیه، سؤال‌های مصاحبه و در کل به‌تمامی جزئیات مطالعه دسترسی داشت.

یافته‌ها

۱. وضعیت کنونی دانشگاه شهید چمران در ارتباط با محیط پیرامون خود چگونه است؟

جدول ۱: وضعیت کنونی دانشگاه شهید چمران اهواز در ارتباط با محیط پیرامون خود

مضمون اصلی	مضمون فرعی	
اعضای هیئت‌علمی و دانشجویان دانشگاه شهید چمران	➢ تعداد دانشجویان دانشگاه (از نظر کمی) ➢ تعداد استادان هیئت‌علمی و غیر هیئت‌علمی ➢ غلبه تعداد استادان آموزشی نسبت به استادان پژوهشی	
موفق نبودن دانشگاه در حوزه پژوهش (مشاوره و خدمات پژوهشی)	نبود ثبات مدیریتی در دانشگاه	
	کیفیت رؤسای دانشگاه	➢ نداشتن نگاه فرا دانشگاهی ➢ ناتوانی در ایجاد اجماع علمی در دانشگاه ➢ نگاه دولتی به دانشگاه
	نبود سیاست تشویقی جهت جذب شرکت‌های دانش‌بنیان	

اعضای هیئت‌علمی و دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز: یکی از مضامینی که شرکت‌کنندگان در مصاحبه درزمینه‌ی وضعیت کنونی دانشگاه شهید چمران اهواز در ارتباط با محیط پیرامون خود اشاره داشتند، وجود «اعضای هیئت‌علمی و دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز» بود. یکی از اعضای هیئت‌علمی اشاره داشتند که دانشجوها و متقاضیان آموزش عالی در سطح استان فرصت‌های بالقوه و در دسترس دانشگاه هستند. همچنین، اعضای هیئت‌علمی به‌عنوان مجموعه‌ای از متخصصان در دانشگاه شهید چمران هستند و دراین‌ارتباط به نظریه گروه‌های قدرت کاستلز اشاره نمودند. در ادامه یکی دیگر از اعضای هیئت‌علمی شرکت‌کننده در مصاحبه بیان نمودند: «*دانشگاه درزمینه‌ی تربیت دانشجو تقریباً خوب عمل کرده. ۱۳ هزار دانشجویی که تقریباً در ۱۵۰ رشته دانشگاهی تحصیل می‌کنند بحث مهمی است؛ یعنی در پاسخ به نیازهای استان و منطقه و امکاناتی که در اختیار دانشگاه هست خوب عمل کرده*». عضو هیئت‌علمی دیگری بیان نمودند: «*دانشگاه شهید چمران کاملاً برای دولت، استان و صنعت یک فردیت هست چون ۷۰۰ تا هیئت‌علمی داره، آزمایشگاه، کارگاه، دارد و با این ظرفیت ارتباط نزدیکی می‌تواند با صنعت برقرار کند*». همچنین یکی دیگر از اعضای هیئت‌علمی در زمینه غلبه تعداد استادان آموزشی نسبت

[1] Peer Debriefing
[2] Member Check
[3] Aduit trail

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-29]
[DOR: 20.1001.1.20088000.1403.16.1.3.8]

به استادان پژوهشی در دانشگاه شهید چمران اهواز بیان نمودند که: «*الآن تقریباً بار پژوهشی دانشگاه شهید چمران اهواز روی ۷۰-۶۰ نفر هست و ۶۰۰ تای دیگر آن‌ها آموزشی هستند*».

موفق نبودن دانشگاه در حوزه پژوهش (مشاوره و خدمات پژوهشی): شرکت‌کنندگان در مصاحبه، درزمینه‌ی وضعیت کنونی دانشگاه شهید چمران اهواز در ارتباط با محیط پیرامون خود، به مضمون اصلی «موفق نبودن دانشگاه در حوزه پژوهش» اشاره داشتند که این مضمون در سه مضمون فرعی «نبود ثبات مدیریتی در دانشگاه»، «کیفیت رؤسای دانشگاه» و «نبود سیاست تشویقی جهت جذب شرکت‌های دانش‌بنیان» استخراج شد. مضمون کیفیت رؤسای دانشگاه در سه مضمون فرعی «نداشتن نگاه فرا دانشگاهی»، «ناتوانی در ایجاد اجماع علمی» و «نگاه دولتی به دانشگاه» استخراج گردید.

شرکت‌کنندگان در پژوهش اعتقاد داشتند که دانشگاه شهید چمران اهواز در حوزه پژوهش، خدمات و مشاوره پژوهشی عملکرد خوبی نداشته است و به این نکته اشاره داشتند که این ضعف عملکرد ناشی از دو عامل درونی و بیرونی دانشگاه است؛ اما درصد زیادی از آن به عوامل درونی مرتبط است. دراین‌ارتباط یکی از اعضای هیئت‌علمی بیان نمودند: «*در بخش درونی، ما به لحاظ اینکه ثبات مدیریتی در دانشگاه نداشتیم آسیب زیادی دیدیم. این بی‌ثباتی مدیریتی اجازه نمی‌دهد دانشگاه رابطه نظام‌داری با صنایع کلیدی استان که عموماً ملی هم هستند برقرار بکند*».

همچنین، شرکت‌کنندگان در پژوهش اعتقاد داشتند که برخورداری از یک نگاه فرا دانشگاهی به معنای توجه به نیازها و انتظارات جامعه و صنعت است. ارتباط فعال و مؤثر با جوامع محلی و صنعت می‌تواند به دانشگاه‌ها کمک کند تا برنامه‌ها و فعالیت‌های خود را بر اساس نیازهای واقعی جامعه و بازار کار شکل دهند. یکی از مشارکت‌کنندگان دراین‌ارتباط بیان نمودند که دانشگاه‌ها به‌عنوان مؤسسات دانش‌بنیان می‌توانند با داشتن نگاه فرا دانشگاهی، در حل مسائل و چالش‌های اجتماعی و اقتصادی مؤثر باشند. این موضوع شامل مشارکت در پروژه‌های تحقیقاتی و توسعه‌ای، ارائه خدمات به جامعه و حمایت از کارآفرینی و نوآوری است. دراین‌ارتباط یکی شرکت‌کنندگان در پژوهش در ارتباط به ناتوانی دانشگاه در ایجاد اجماع علمی بیان داشتند: «*اجماع علمی یکی از حوزه‌های مغفولی هست که من به عینه طی چندین سال تجربه زیسته در دانشگاه دیدم که رؤسای دانشگاه نمی‌توانند ارتباط و اجماع علمی با ۱۰-۱۲ دانشکده برای هم‌افزایی ایجاد کنند*». همچنین، در خصوص حوزه پژوهش، مشاوره‌های فنی و خدماتی دانشگاه با بیرون، دانشگاه شهید چمران ضعیف عمل کرده و این ضعف در عملکرد دانشگاه و در رتبه‌های بین‌المللی قابل‌مشاهده است. به‌علاوه، شرکت‌کنندگان در پژوهش اعتقاد داشتند که عملکرد مدیران و رؤسای دانشگاه طی ۲۰ سال اخیر طوری بوده که متأسفانه نتوانستند ارتباط نظام‌داری با صنعت برقرار کنند. دراین‌ارتباط یکی از اعضای هیئت‌علمی بیان نمودند: «*مدیرانی که آمدند به لحاظ تصویری که از پژوهش و تحقیق داشتند عمدتاً دولتی به دانشگاه نگاه می‌کردند کمتر به دنبال این بودند که برندی برای دانشگاه شهید چمران ایجاد کنند که صنایع روی این برند چمران حساب باز کند*». یکی دیگر از اعضای هیئت‌علمی دانشگاه در ارتباط با فضای رقابتی موجود بیان داشتند:

> *رقبای دانشگاه‌های دیگه اینجا می‌آمدند و پروژه‌هایی از استان برمی‌داشتند و بعد دانشگاه خبردار می‌شد مثلاً من دیدم دانشگاه سهند تبریز که دانشگاه کوچک و صنعتی هست از تبریز آذربایجان می‌آمد اینجا در نفت و حفاری چندین پروژه با رقم‌های بالا را می‌برد. درحالی‌که دانشکده مهندسی ما یا بی‌خبر بود یا در مناقصه شرکت نکرده بود. علت چه هست؟ علت این هست که سیاست‌گذاری دانشگاه، تصویر از ارتباط بیرون و پژوهش در دانشگاه یک تصویر محدود بود. به دلیل عدم آگاهی از مزیت‌هایی که در بیرون برای دانشگاه وجود دارد عملاً نتوانستیم ارتباط بین دانشگاه و بیرون برقرار کنیم.*

در ادامه، شرکت‌کنندگان در پژوهش اعتقاد داشتند که سیاست‌های تشویقی دانشگاه به‌گونه‌ای نیست که شرکت‌های دانش‌بنیان را تشویق نمایند که شرکت ایجاد کنند به همین دلیل تعداد شرکت‌های دانش‌بنیان در دانشگاه شهید چمران اهواز بسیار کمتر از دانشگاه‌های فردوسی مشهد یا دانشگاه شیراز یا دانشگاه‌های تهران هست. شرکت‌کنندگان در پژوهش اعتقاد دارند که یکی از دلایل این امر

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-29]
[DOR: 20.1001.1.20088000.1403.16.1.3.8]

نگاه خاص مدیریت و سیاست‌گذاری‌ها بوده که نتوانسته‌اند از ظرفیتی که در درون دانشگاه است، استفاده کنند. دراین‌ارتباط یکی از اعضای هیئت‌علمی بیان نمودند: «*رئیس دانشگاه که نگاه پژوهش محور، توسعه پژوهش‌ها، استفاده از ظرفیت دانشگاه برای حل مسائل بیرون نداشته باشد و بیرونی‌ها هم بی‌خبر باشند طبیعتاً شرکت‌های دانش‌بنیان هم‌شکل نخواهند گرفت*».

۲. عوامل آسیب‌زا در ارتباط با توسعه تعاملات دانشگاه شهید چمران اهواز با محیط پیرامون خود کدام است؟

جدول ۲: عوامل آسیب‌زا درزمینه‌ی تعامل دانشگاه شهید چمران اهواز در ارتباط با محیط پیرامون

نقش دولت و سیاست	• نگاه تبعیض‌گونه مرکز نشینان به استان خوزستان • جابه‌جایی جمعیتی بعد از جنگ • ناامیدی مردم جهت بهبود و اصلاح امور استان • عزل و نصب‌های نادرست در نظام مدیریتی دانشگاه • سیاست‌گذاری سازمان سنجش در جذب منطقه‌ای و بومی دانشجویان • عدم وجود ترکیبی داخلی و خارجی در جذب هیئت‌علمی

در ارتباط با عوامل آسیب‌زای توسعه تعاملات دانشگاه شهید چمران اهواز با محیط پیرامون خود، شرکت‌کنندگان در پژوهش به شش مضمون «نگاه تبعیض‌آمیز مرکز نشینان به استان خوزستان»، «جابه‌جایی جمعیتی بعد از جنگ»، «ناامیدی مردم جهت بهبود و اصلاح امور استان»، «عزل و نصب‌های نادرست در نظام مدیریتی دانشگاه»، «سیاست‌گذاری سازمان سنجش در جذب منطقه‌ای و بومی دانشجویان» و «عدم وجود ترکیبی داخلی و خارجی در جذب هیئت‌علمی» اشاره داشتند.

نگاه تبعیض‌گونه مرکز نشینان به استان خوزستان: شرکت‌کنندگان در پژوهش بیان داشتند که تبعیضی که در برخی موارد از سوی مرکز نشینان نسبت به استان خوزستان وجود دارد می‌تواند منجر به نبود توجه و اهتمام به نیازها و مسائل این استان شود و این امر ممکن است منجر به عدم توسعه تعاملات دانشگاهی با محیط پیرامون این منطقه شود. همچنین، این نگاه تبعیض‌آمیز ممکن است منجر به کمبود تخصیص منابع و توانمندی‌ها به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی در استان خوزستان شود. یکی از اعضای هیئت‌علمی شرکت‌کننده در پژوهش بیان نمودند:

ما در ماهشهر ۲۱ شرکت پتروشیمی داریم که تقریباً میشه گفت عمده پتروشیمی ایران در خوزستان است. از طرفی دیگر در داخل چمران گروه شیمی داریم که یکی از قوی‌ترین گروه‌های شیمی ایران است؛ اما دانشگاه امیرکبیر، یک دانشکده در ماهشهر احداث می‌کند و این دانشگاه پتروشیمی هیچ ارتباطی با دانشگاه شهید چمران حاضر نیست برقرار کند. درصورتی‌که ایجاد دانشکده امیرکبیر در ماهشهر مشکلات تردد و کمبود پرواز و جابه‌جایی مدیران و مسائل علمی ایجاد کرده درحالی‌که با یک حرکت ساده وزارت علوم می‌توانست این مأموریت را به دانشگاه چمران بدهد؛ که دانشگاه چمران بهتر رشد کند و یا می‌توانست از طریق یک کنسرسیومی دانشگاه چمران با یک دانشگاه تهرانی این کار را انجام بدهند.

جابه‌جایی جمعیتی بعد از جنگ: جنگ می‌تواند به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم بر توسعه تعاملات دانشگاهی با محیط پیرامون آسیب برساند. شرکت‌کنندگان در پژوهش دراین‌ارتباط اعتقاد داشتند که جنگ و ناپایداری‌های سیاسی و اقتصادی ممکن است منجر به جابه‌جایی جمعیت از مناطق مختلف شود. این تغییرات می‌تواند منجر به تغییرات در تراکم جمعیتی و ترکیب جمعیتی در استان شود که نیازمند برنامه‌ریزی و تنظیم مجدد توسط دانشگاه‌ها است. تجربه زیسته شرکت‌کنندگان در پژوهش نشان داد که در استان خوزستان یک جابه‌جایی جمعیتی بعد از جنگ به دلیل مسائل ریز گردها، کم‌لطفی و ... انجام شد و این امر باعث شد طیف مهمی از نخبگان استان علی‌رغم میل باطنی خود مهاجرت کنند و این جابه‌جایی نیروها از خوزستان خلأ بزرگی در خوزستان به‌ویژه در حوزه آموزش عالی ایجاد کرد. دراین‌ارتباط یکی از اعضای هیئت‌علمی بیان نمودند: «*حالا شما از این ۶۰۰-۷۰۰ عضو هیئت‌علمی برید نظرسنجی کنید حداقل ۹۰ درصد آن‌ها می‌خواهند*

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-29]
[DOR: 20.1001.1.20088000.1403.16.1.3.8]

همین الآن از خوزستان جابه‌جا بشوند و این خطر و مشکل خیلی بزرگی هست که هم حکمرانی در آن نقش داشت و هم شرایطی که در اقلیم منطقه حاکم بود و این عامل مهاجرت نخبگان در استان است».

ناامیدی مردم جهت بهبود و اصلاح امور استان: ناامیدی مردم درزمینه‌ی بهبود و اصلاح امور استان می‌تواند یکی از عوامل آسیب‌زا در ارتباط با توسعه تعاملات دانشگاه شهید چمران اهواز با محیط پیرامون خود است. بر اساس تجربه زیسته مصاحبه‌شوندگان این ناامیدی می‌تواند به چندین شکل تأثیر منفی داشته باشد. برای مثال افرادی که احساس ناامیدی می‌کنند و اعتقادی به توانمندی خود یا توانمندی‌های نهادهای محلی برای اصلاح امور ندارند، از مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی و توسعه محلی خودداری می‌کنند و به‌نوعی انگیزه و مشارکت آنان در فعالیت‌های محلی و توسعه اجتماعی کاهش پیدا می‌کند و این توسعه تعاملات دانشگاه چمران اهواز با محیط پیرامون را کاهش می‌دهد. دراین‌ارتباط یکی از شرکت‌کنندگان بیان داشتند: «*در دانشگاه هم همین فرهنگ عمومی که در خوزستان نسبت به ناامیدی در توسعه ایجادشده این ناامیدی در محیط درونی دانشگاه سرایت کرده و میلی برای اصلاح امور دیده نمی‌شود. جنبش و جوشی که در دانشگاه‌های دیگر هست در دانشگاه شهید چمران کمتر دیده می‌شود که به نظر من این عامل فرهنگی هست*». در ادامه مصاحبه‌شونده دیگری بیان داشتند که ناامیدی مردم ممکن است به کاهش روحیه کارآفرینی و نوآوری منجر شود، زیرا افراد تمایل کمتری به ایجاد و آغاز پروژه‌های جدید و نوآورانه دارند.

عزل و نصب‌های نادرست در نظام مدیریتی دانشگاه: بر اساس تجربه شرکت‌کنندگان در مصاحبه مضمون «عزل و نصب‌های نادرست در نظام مدیریتی دانشگاه» می‌تواند به چندین شکل منجر به آسیب‌هایی در این رابطه شود. برای مثال، یکی از شرکت‌کنندگان بیان داشتند: «*عزل و نصب نادرست مدیران دانشگاه چمران منجر به نقض شفافیت و عدم اعتماد در نظام مدیریتی دانشگاه شده. این مسئله باعث کاهش اعتماد اعضای دانشگاه و جامعه به مدیران و اداره‌کنندگان دانشگاه می‌شود*». عضو هیئت‌علمی دیگری بیان نمودند: «*۸۰ درصد مدیرانی که آمدند بدون سابقه کار بودن و این‌ها تا بخواهند یاد بگیرند که چگونه از ظرفیت دانشگاه استفاده کنند چگونه با بیرون تعامل برقرار کنند کلی فرصت سوزی می‌کنند*». همچنین شرکت‌کننده دیگری بیان داشتند که عدم رعایت استانداردها و رویه‌های مدیریتی در فرآیند عزل و نصب باعث ایجاد ناهماهنگی‌ها و نارضایتی‌ها در دانشگاه شده و این موضوع می‌تواند باعث کاهش کیفیت مدیریتی و افت اعتبار دانشگاه شود.

سیاست‌گذاری سازمان سنجش در جذب منطقه‌ای و بومی دانشجویان: شرکت‌کنندگان در پژوهش اعتقاد داشتند که سیاست‌گذاری سازمان سنجش باعث کاهش تنوع فرهنگی و اجتماعی در دانشگاه شهید چمران اهواز شده است؛ زیرا دانشجویانی که بر اساس معیارهای محدودیت‌های سازمان سنجش وارد دانشگاه می‌شوند، از تنوع فرهنگی و اجتماعی کمتری برخوردار هستند. درواقع تجربه زیسته اساتید دانشگاه شهید چمران اهواز نشان داد که سیاست‌گذاری سازمان سنجش در جذب دانشجویان بومی و منطقه‌ای می‌تواند یکی از عوامل مؤثر در کاهش توسعه تعاملات دانشگاهی با محیط پیرامون باشد؛ بنابراین لازم است که در این زمینه سیاست‌ها و رویکردهایی اتخاذ شود که به توسعه پایدار و انعطاف‌پذیری در ارتباط با محیط پیرامون دانشگاه‌ها کمک کند. دراین‌ارتباط یکی از اعضای هیئت‌علمی بیان نمودند: «دانشگاه *از کارکرد اصلی خودش فاصله گرفته و این در دانشگاه شهید چمران اهواز بیشتر به چشم می‌خورد چون حالا دانشگاه‌های دیگر مثل تهران، مشهد و ... اطرافشون به لحاظ فرهنگی متفاوت بوده اما در خوزستان و ایلام بافتمون تقریباً شبیه هم هست و این برای دانشگاه آسیب‌زا بوده*». شرکت‌کننده دیگری نیز دراین‌ارتباط بیان نمودند:

> *«ورود دانشجویان بومی بله برای کاهش مشکلات خوابگاه، تردد، مسائل اجتماعی و مخصوصاً برای دانشجویان دختر مثبت هست ولی این امر یک اثر منفی بر دانشگاه گذاشت چون اکثر ورودی‌های دانشگاه از مناطق محروم هستند. ورودی‌های چند سال اخیر به لحاظ علمی، فرهنگی و ... نسبت به ورودی‌های قبل قوی نیستند. درواقع در این بافت تعامل فرهنگی هم اتفاق نمی‌افته، رشد و پرورش اتفاق نمی‌افته. تو کلاس یکدستی فرهنگی هست، تنوع دیده نمیشه».*

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-29]

[DOR: 20.1001.1.20088000.1403.16.1.3.8]

عدم وجود ترکیبی داخلی و خارجی در جذب هیئت‌علمی: شرکت‌کنندگان در پژوهش دراین‌ارتباط به کاستی در تنوع دیدگاه‌ها و تجارب اساتید اشاره داشتند و معتقد بودند که وجود ترکیبی مناسب از اعضای هیئت‌علمی از داخل و خارج از کشور، امکان ارائه تنوع در دیدگاه‌ها، تجارب و رویکردهای علمی را فراهم می‌کند. این تنوع می‌تواند به بهبود کیفیت آموزش و پژوهش و همچنین ارتقاء توانمندی‌های دانشگاهی منجر شود. همچنین شرکت‌کنندگان در پژوهش به حضور اعضای هیئت‌علمی خارجی اشاره داشتند که می‌تواند به تقویت ارتباطات بین‌المللی دانشگاه شهید چمران کمک کند. دراین‌ارتباط یکی از اعضای هیئت‌علمی بیان نمودند: «*فارغ‌التحصیلان داخل چیزی از کمیت و کیفیت کم ندارند اما این‌ها که بیرون هستند یک نگاه متفاوت دارند. اگر می‌توانستیم ترکیبی از داخل و بیرون داشته باشیم قطعاً آینده بهتری برای دانشگاه می‌شد تصور کنیم. مثلاً ورودی‌های هیئت‌علمی جدید با ۱۰ سال قبل مقایسه کنیم خیلی متفاوت هست. مطالبات، انتظارات و ... این‌ها روی کیفیت دانشگاه قطعاً تأثیر منفی دارد*».

۳. عوامل فرصت ساز در ارتباط با توسعه تعاملات دانشگاه شهید چمران اهواز با محیط پیرامون خود کدام است؟

جدول ۳: عوامل فرصت ساز درزمینه‌ی تعامل دانشگاه شهید چمران اهواز در ارتباط با محیط پیرامون خود

وضعیت استراتژیک استان خوزستان	◊ نزدیکی به صنایع بزرگ (نفت، گاز، پتروشیمی، فولاد و ...) ◊ ارتباط مرزی با کشور عراق ◊ منطقه آزاد اروند
برند دانشگاه جندی‌شاپور	

وضعیت استراتژیک استان خوزستان: شرکت‌کنندگان در مصاحبه، در ارتباط با عوامل فرصت ساز جهت توسعه تعاملات دانشگاه شهید چمران اهواز با محیط پیرامون خود، به «وضعیت استراتژیک استان خوزستان» اشاره داشتند؛ که این مضمون اصلی در سه مضمون فرعی «نزدیکی به صنایع بزرگ»، «ارتباط مرزی با کشور عراق» و «منطقه آزاد اروند» استخراج شد. شرکت‌کنندگان در پژوهش به وضعیت استراتژیک و خاص استان اشاره نمودند و بیان نمودند که استان خوزستان موقعیت اقلیمی، سرزمینی و جلگه‌ای خاصی دارد و در اقتصاد ایران بسیار تأثیرگذار است. استان خوزستان نقش جدی در حوزه گندم، محصولات کشاورزی، نفت، نیشکر، فولاد، پتروشیمی کالاهای اساسی و کلیدی ایران دارد و درصد بالایی از این‌ها در استان خوزستان تولید می‌شود و بیشترین تولید ناخالص ملی ایران در خوزستان تولید می‌شود. در ادامه در ارتباط بااهمیت وجود صنایع در استان خوزستان یکی از اعضای هیئت‌علمی بیان نمودند: «*عواملی که فرصت ساز هستند وجود این صنایع بزرگ است این‌ها ظرفیت بسیاری برای پروژه، طرح پژوهشی دارند و اگر بتوانند یک محیط علمی پیدا کند که دم دست آن‌ها باشد هر موقع اراده کردند هیئت‌علمی‌ها را ببرند در جلسات حضور داشته باشند، پروژه‌ها را از نزدیک ببینند و این کاملاً به نفع صنایع استان است تا اینکه با خارج استان قرار داد ببندند، کلی هزینه رفت‌وآمد و ... بشود*». در ادامه شرکت‌کنندگان در مصاحبه به اهمیت هم‌مرز بودن با کشور عراق به‌عنوان یک عامل فرصت ساز اشاره داشتند. هرچند این عامل بر اساس گفته‌های شرکت‌کنندگان بنا بر شرایطی به تهدید تبدیل شده است. دراین‌ارتباط یکی از اعضای هیئت‌علمی بیان نمودند:

«دولت عراق اعلام کرد که فقط ۱۰ دانشگاه برتر ایران را قبول دارد و چون ما ۱۳ ام شده بودیم و در رتبه‌بندی‌های جهانی تایمز بالای ۱۰۰۰ بودیم دیگر از اولویت عراق حذف شدیم طوری که الآن ما این دانشجویانی که داریم دانشجویانی نیست که جای آن‌ها بیاید و این یک تهدید است درحالی‌که وجود یک مرز مشترک بین ایران و عراق یک فرصت برای دانشجویان عراقی است که سریع بیایند و شب برگردند خانه و هیچ کجا همچنین موقعیت‌هایی براشون پیش نمی‌آید. دولت عراق اومد این موقعیت را از بین برد. حالا ما نیومدیم روی دیپلماسی کار کنیم. رئیس دانشگاه که برود به مقامات کشوری بگوید که خوزستان متفاوت است و اجازه بدید که با دولت عراق مذاکره کنیم و خوزستان ببریم در لیست دانشگاه‌های معتبر و مورد تائید وزارت آموزش عالی عراق».

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-29]

[DOR: 20.1001.1.20088000.1403.16.1.3.8]

برند دانشگاه جندی‌شاپور: برند دانشگاه جندی‌شاپور یکی از عوامل فرصت سازی بود که اساتید شرکت‌کننده در مصاحبه جهت توسعه تعاملات دانشگاه شهید چمران اهواز با محیط پیرامون خود اشاره نمودند. برند دانشگاه جندی‌شاپور اهواز به‌عنوان یکی از معتبرترین دانشگاه‌های ایران در زمینه‌های پزشکی و علوم پایه شناخته می‌شود. تجربه زیسته شرکت‌کنندگان در مصاحبه نشان داد که این برند برای دانشجویان، اساتید و محققان جذابیت بالایی دارد و می‌تواند به توسعه همکاری‌های بین‌المللی و همچنین جذب سرمایه‌گذاری‌های بیشتر کمک کند. یکی از اساتید دراین‌ارتباط بیان نمودند که برند دانشگاه جندی‌شاپور می‌تواند به جذب دانشجویان و استادان باکیفیت کمک کند. همچنین، باوجود برند قوی می‌توانیم منابع مالی بیشتری را جذب کنیم. در ادامه یکی از شرکت‌کنندگان در پژوهش در ارتباط با غفلت از این برند بیان نمودند:

«یک نکته بسیار حساس که وجود دارد این است که این‌ها اصلاً نمی‌دانند دانشگاه شهید چمران چه برندی دارد، نمی‌دانند چه برند تاریخی داریم مثل این است که بیایی با دست خود حافظ را تعطیل کنی، چغازنبیل را از بین ببری، میراث فرهنگی خود را از بین ببری... ما با دست خودمون در این چندساله جندی‌شاپور را از بین بردیم چون فهمی از تاریخچه و تاریخ این دانشگاه نداشتیم؛ بنابراین این دانشگاه به دلیل ناآگاهی مدیران ارشد وزارت علوم باعث شده که دانشگاه شهید چمران نتونه خودش احیاء کنه».

٤. راهبردهای مؤثر در توسعه تعاملات دانشگاه شهید چمران اهواز با محیط پیرامون خود کدام است؟

جدول ٤: راهبردهای مؤثر درزمینه‌ی تعامل دانشگاه شهید چمران اهواز در ارتباط با محیط پیرامون خود

راهبرد عمومی	توسعه فرهنگی و اجتماعی	➢نگاه به دانشگاه شهید چمران به‌عنوان یک کاتالیزور فرهنگی در منطقه ➢ایجاد تصویر مثبت از دانشگاه شهید چمران به‌عنوان یک‌نهاد اجتماعی مسئول و متعهد ➢معرفی دستاوردها و فعالیت‌های دانشگاه به جامعه از طریق روش‌های مختلف ارتباطی
راهبرد منطقه‌ای		➢بررسی تأثیر درگیری‌ها و ناامنی‌های منطقه‌ای بر فعالیت‌های دانشگاه و ارتباط آن با جامعه ➢ارائه برنامه‌های آموزشی و پژوهشی برای صلح سازی و توسعه پایدار منطقه
راهبرد علمی و بین‌المللی	تبادل دانشجو و استاد	➢ایجاد برنامه‌های تبادل دانشجو و استاد با دانشگاه‌های دیگر در منطقه ➢جذب دانشجویان بین‌المللی و اعزام دانشجویان به دانشگاه‌های دیگر
	همکاری‌های علمی و پژوهشی	➢انجام پروژه‌های تحقیقاتی مشترک با دانشگاه‌های دیگر در منطقه و جهان ➢تبادل یافته‌های علمی و پژوهشی با دانشگاه‌های دیگر
راهبرد درون دانشگاهی		➢مشارکت اعضای هیئت‌علمی در انتخاب رئیس دانشگاه ➢احیای انجمن صنفی دانشگاه

راهبردهای مؤثر در توسعه تعاملات دانشگاه شهید چمران اهواز با محیط پیرامون آن در چهار راهبرد عمومی، راهبرد منطقه‌ای، راهبرد علمی و بین‌المللی و راهبرد درون دانشگاهی استخراج شد که در ادامه به تبیین آن‌ها می‌پردازیم.

راهبرد عمومی: این راهبرد در یک مضمون اصلی توسعه فرهنگی و اجتماعی خلاصه می‌شود که خود در سه مضمون فرعی «نگاه به دانشگاه شهید چمران به‌عنوان یک کاتالیزور فرهنگی در منطقه»؛ «ایجاد تصویر مثبت از دانشگاه شهید چمران به‌عنوان یک‌نهاد اجتماعی مسئول و متعهد» و «معرفی دستاوردها و فعالیت‌های دانشگاه به جامعه از طریق روش‌های مختلف ارتباطی» استخراج شد. یکی از شرکت‌کنندگان در مصاحبه در اهمیت بعد فرهنگی و اجتماعی دانشگاه بیان نمودند که دانشگاه ازلحاظ تحولات سیاسی-اجتماعی و فرهنگی در جامعه پیشگام و پیشرو هست. به همین خاطر اگر در جامعه اتفاق سیاسی-اجتماعی رخ بدهد نقش فرهنگی دانشگاه بسیار پررنگ هست. در ادامه یکی دیگر از اعضای هیئت‌علمی بیان نمودند که ارزیابی دانشگاه شهید چمران در رتبه ۱۳ بزرگ‌ترین آسیب به رسالت و تعامل فرهنگی دانشگاه می‌گذارد. همچنین، در ارتباط با گسترش فعالیت‌های فرهنگی یکی از شرکت‌کنندگان بیان نمودند که برگزاری همایش‌ها،

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-29]
[DOR: 20.1001.1.20088000.1403.16.1.3.8]

نمایشگاه‌ها و فعالیت‌های فرهنگی توسط دانشگاه‌ها می‌تواند به افزایش آگاهی عمومی، تقویت هویت فرهنگی منطقه و ایجاد فضایی برای تبادل فرهنگی و اجتماعی بین اعضای جامعه کمک کند.

همچنین، ایجاد تصویر مثبت از دانشگاه به‌عنوان یک‌نهاد اجتماعی مسئول و متعهد یکی از راهکارهای مؤثر در توسعه تعاملات دانشگاه شهید چمران اهواز با محیط پیرامون است که شرکت‌کنندگان در مصاحبه بدان اشاره نمودند. شرکت‌کنندگان در مصاحبه بیان نمودند که این اقدام می‌تواند از طریق ارتقاء شناخت عمومی از فعالیت‌ها و مسئولیت‌های اجتماعی دانشگاه انجام شود. یکی از شرکت‌کنندگان در مصاحبه بیان داشتند که دانشگاه شهید چمران باید فعالیت‌ها، مسئولیت‌ها و عملکرد خود را به‌صورت شفاف و قابل‌دسترس برای عموم اعلام کند.

در ادامه، تجربه زیسته شرکت‌کنندگان در مصاحبه نشان داد که برای ایجاد تصویر مثبت از دانشگاه به‌عنوان یک‌نهاد اجتماعی مسئول و متعهد، معرفی دستاوردها و فعالیت‌های دانشگاه به جامعه از طریق روش‌های مختلف ارتباطی می‌تواند بسیار مؤثر باشد. دراین‌ارتباط یکی از شرکت‌کنندگان بیان داشتند که برگزاری رویدادها و همایش‌ها چون کنفرانس‌ها، سمینارها، نمایشگاه‌ها توسط دانشگاه‌ها می‌تواند فرصت مناسبی برای معرفی دستاوردها و فعالیت‌هایشان به جامعه باشد. این رویدادها می‌توانند به شیوه‌های مختلف ارتباطی مانند ارسال ایمیل، پوسترها و اطلاع‌رسانی در رسانه‌های محلی تبلیغ شوند. شرکت‌کننده دیگری استفاده از رسانه‌های اجتماعی مانند فیسبوک، توییتر و اینستاگرام، وب‌سایت دانشگاه برای ارتباط مستقیم با جامعه و انتشار اخبار و مطالب مرتبط می‌تواند بسیار مؤثر باشد. همچنین شرکت‌کننده دیگری بیان نمودند که انتشار مقالات و پژوهش‌های دانشگاه در مجلات و نشریات علمی معتبر می‌تواند نقش مهمی در ارتقاء شهرت دانشگاه شهید چمران و انتقال دانش و فناوری تولیدی به جامعه داشته باشد.

راهبرد منطقه‌ای: این راهبرد در دو مضمون «بررسی تأثیر درگیری‌ها و ناامنی‌های منطقه‌ای بر فعالیت‌های دانشگاه و ارتباط آن با جامعه» و «ارائه برنامه‌های آموزشی و پژوهشی برای صلح سازی و توسعه پایدار منطقه» استخراج شد. یکی از شرکت‌کنندگان در مصاحبه به این نکته اشاره داشتند که درگیری‌ها و ناامنی‌های منطقه می‌تواند منجر به کاهش اعتماد جامعه به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی شود و ارتباطات مثبت بین دانشگاه و جامعه را ضعیف کند. همچنین شرکت‌کنندگان بیان نمودند که این امر می‌تواند به کاهش حمایت‌های مالی و اجتماعی برای دانشگاه و تحقیقات آن منجر شود. شرکت‌کننده دیگری بیان نمودند که در شرایط ناامنی، امکانات آموزشی و تحصیلی دانشگاه ممکن است تحت تأثیر قرار بگیرند. بااین‌وجود، شرکت‌کنندگان در مصاحبه به برخی از راهکارهای مؤثر برای مدیریت این تأثیرات شامل ایجاد برنامه‌های آموزشی و توسعه فرهنگی اشاره داشتند.

در ادامه، یکی از شرکت‌کنندگان به برنامه‌های آموزشی صلح‌آمیز اشاره داشتند و بیان نمودند که دانشگاه می‌تواند برنامه‌های آموزشی مخصوص به صلح‌آمیزی و مدیریت منازعات را طراحی و ارائه دهند. این برنامه‌ها می‌توانند شامل دوره‌های آموزشی، کارگاه‌ها، کنفرانس‌ها و سمینارهایی باشند که به افزایش دانش و آگاهی درباره روش‌های صلح‌آمیزی و مذاکره کمک کنند. همچنین شرکت‌کننده دیگری بیان داشتند که دانشگاه‌ها می‌توانند درزمینه‌ی توسعه زیرساخت‌های مرتبط با صلح‌آمیزی مانند ایجاد مراکز مطالعات صلح، پژوهشگاه‌ها و مؤسساتی که به مدیریت و حل‌وفصل منازعات می‌پردازند، فعالیت کنند.

راهبرد علمی و بین‌المللی: این راهبرد شامل دو مضمون اصلی تبادل دانشجو و استاد و همکاری‌های علمی و پژوهشی است. مضمون اول در دو مضمون فرعی «ایجاد برنامه‌های تبادل دانشجو و استاد با دانشگاه‌های دیگر در منطقه» و «جذب دانشجویان بین‌المللی و اعزام دانشجویان به دانشگاه‌های دیگر» استخراج شد و مضمون دوم در دو مضمون فرعی «انجام پروژه‌های تحقیقاتی مشترک با دانشگاه‌های دیگر در منطقه و جهان» و «تبادل یافته‌های علمی و پژوهشی با دانشگاه‌های دیگر» استخراج شد.

تجربه زیسته شرکت‌کنندگان در مصاحبه نشان داد که این راهکار می‌تواند به گسترش تعاملات بین‌المللی، تبادل فرهنگی و علمی، افزایش سطح دانش و تجربه دانشجویان و همچنین ارتقاء محبوبیت و شناخت بین‌المللی دانشگاه شهید چمران کمک کند. یکی از شرکت‌کنندگان دراین‌ارتباط بیان داشتند که حضور دانشجویان بین‌المللی می‌تواند به ایجاد و گسترش شبکه‌های حرفه‌ای و ارتباطات

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-29]

[DOR: 20.1001.1.2008800.1403.16.1.3.8]

بین‌المللی بین دانشجویان و فارغ‌التحصیلان منجر شود که این ارتباطات می‌تواند در زمینه‌های شغلی و تجاری نیز مفید باشد. همچنین، استاد دیگری بیان داشتند که حضور دانشجویان بین‌المللی می‌تواند به ارتقاء شناخت و شهرت بین‌المللی دانشگاه چمران کمک کند. دو نفر دیگر از شرکت‌کنندگان بیان داشتند که جذب دانشجویان بین‌المللی موجب افزایش تنوع فرهنگی می‌گردد؛ این تنوع می‌تواند فرصتی برای تبادل فرهنگی، یادگیری از یکدیگر و ارتقاء افکار و دیدگاه‌های شخصی باشد. به‌طورکلی، تجربه زیسته شرکت‌کنندگان در پژوهش نشان داد که با ایجاد برنامه‌های تبادل دانشجو و استاد با دانشگاه‌های دیگر در منطقه، دانشگاه شهید چمران اهواز می‌تواند به‌عنوان یک مرکز مهم برای تبادل دانش و فرهنگ در منطقه و در سطح بین‌المللی شناخته شود و نقش بسیار مؤثری در توسعه تعاملات با محیط پیرامون خود ایفا کند.

راهبرد درون دانشگاهی: این راهبرد در دو مضمون اصلی مشارکت اعضای هیئت‌علمی در انتخاب رئیس دانشگاه و احیای انجمن صنفی دانشگاه استخراج شد. تجربه زیسته شرکت‌کنندگان نشان داد که مشارکت اعضای هیئت‌علمی در انتخاب رئیس دانشگاه می‌تواند به تقویت دموکراسی داخلی دانشگاه و افزایش شفافیت و عدالت در فرآیند تصمیم‌گیری دانشگاهی کمک کند. یکی از شرکت‌کنندگان اشاره داشتند که: «*این روش باعث می‌شود که اعضای هیئت‌علمی احساس مالکیت و مسئولیت بیشتری در قبال راهبردها و سیاست‌های دانشگاه کنند*». دو نفر دیگر از شرکت‌کنندگان بیان نمودند که مشارکت اعضای هیئت‌علمی در انتخاب رئیس دانشگاه می‌تواند به تنوع و تعدد دیدگاه‌ها در فرآیند تصمیم‌گیری کمک کند که این امر می‌تواند به بهتر شدن فرآیند تصمیم‌گیری و اجرای سیاست‌های دانشگاه کمک کند. در ادامه شرکت‌کننده دیگری بیان داشتند که انتخاب رئیس دانشگاه با مشارکت اعضای هیئت‌علمی می‌تواند به تقویت ارتباطات دانشگاه با جوامع داخلی و خارجی کمک کند، زیرا اعضای هیئت‌علمی نمایندگان مهم دانشگاه دراین‌ارتباط هستند.

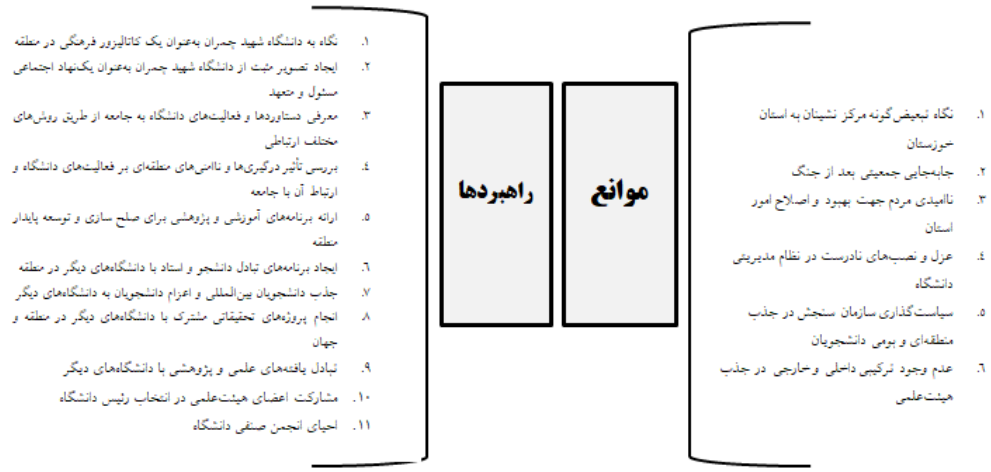
در ارتباط با احیای انجمن صنفی دانشگاه شهید چمران یکی از اعضای هیئت‌علمی بیان نمودند: «*ما در دانشگاه تشکل‌ها و انجمن‌های صنفی داریم. بعضی سیاست‌ها و مدیریت‌ها موجب شده این انجمن‌ها دائماً کوچک شوند و به آن‌ها اجازه داده نمی‌شود که پا بگیرند. یک سری اختلاف‌ها وارد این انجمن‌ها شده. اگر ما بتوانیم انجمن‌های صنفی را تقویت کنیم و بتوانند در قالبی منسجم از حقوق و مطالبات اعضای هیئت‌علمی دفاع کند خیلی کمک‌کننده است لااقل از خروج اعضای هیئت‌علمی جلوگیری می‌کنند*».

بحث و نتیجه‌گیری

دانشگاه‌ها با نداشتن ارتباط با جامعه و خصوصاً محیط پیرامون، تولیدات علمی غیر هدفمند و شکاف میان دغدغه‌های جامعه و دانشگاه، با جامعه و محیط پیرامون خود بیگانه خواهد شد؛ این امر برای دانشگاه‌های بزرگی همچون دانشگاه چمران و محیط پیرامون آن بسیار حیاتی است؛ محیط پیرامون دانشگاه شهید چمران اهواز دارای ویژگی‌های استثنایی و بسیار غنی است. ظرفیت زیرساختی و ژئوپولتیک استان خوزستان، سهم بسیار جدی استان در منابع اقتصادی کشور، ویژگی منحصربه‌فرد جغرافیایی، سیاسی، امنیتی، فرهنگی و اجتماعی، اقلیمی و زیست‌محیطی، شرایط منطقه‌ای، بین‌المللی و به‌ویژه حوزه خلیج‌فارس و خاورمیانه، نفت، دریا، مرز، تروریسم، مذهب، قومیت و عوامل بسیار مهم دیگر در این استان یکجا جمع شده‌اند. مدیریت چنین محیط پیچیده‌ای، بدون نیاز به دانشگاه و توجه به نقش تأثیرگذار و تعیین‌کننده آن بسیار دشوار و شاید غیرممکن باشد. بدین ترتیب، دانشگاه شهید چمران اهواز، بایستی، ضمن توجه به حفظ و بهبود کیفیت آموزش و پژوهش خود به مرتفع نمودن نیازهای جامعه نیز، بپردازند. در این پژوهش تلاش گردید تا با شناسایی و واکاوی موانع و راهبردهای ارتباط و تعامل دانشگاه شهید چمران اهواز با محیط بیرونی، بر اساس تجربه زیسته اعضای هیئت‌علمی آن، گامی، در این مسیر، برداشته شود. در ادامه چارچوبی از موانع و راهبردهای تعامل دانشگاه شهید چمران اهواز با محیط بیرونی خود، برگرفته از یافته‌های پژوهش ارائه شده است.

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-29]

[DOR: 20.1001.1.20088000.1403.16.1.3.8]

شکل ۲: موانع و راهبردهای تعامل دانشگاه شهید چمران اهواز با محیط بیرونی

درزمینه‌ی وضعیت کنونی دانشگاه شهید چمران اهواز، یافته‌های این پژوهش نشان داد که اعضای هیئت‌علمی و دانشجویان به‌عنوان دو عنصر کلیدی در دانشگاه شهید چمران اهواز، نقشی محوری در ارتباط این دانشگاه با محیط پیرامون ایفا می‌کنند. دانشگاه شهید چمران اهواز باوجود پتانسیل‌های بالا، هنوز درزمینه‌ی ارتباط با محیط پیرامون خود و استفاده از تمام ظرفیت‌های موجود برای توسعه استان و منطقه، به‌طور کامل موفق عمل نکرده است. از نتایج دیگری که درزمینه‌ی وضعیت کنونی دانشگاه شهید چمران اهواز در ارتباط با محیط پیرامون، حاصل شد، تأکید بر نقاط ضعف دانشگاه شهید چمران اهواز در حوزه پژوهش، مدیریت و سیاست‌گذاری بود؛ عدم ثبات مدیریتی، نداشتن نگاه فرا دانشگاهی و نبود سیاست تشویقی برای جذب شرکت‌های دانش‌بنیان از مهم‌ترین عوامل مؤثر در عدم موفقیت دانشگاه در این زمینه‌ها تلقی شد. نتایج نشان داد که ناتوانی دانشگاه در حوزه پژوهش نه‌تنها به عوامل بیرونی بلکه به عوامل درونی همچون نبود ثبات مدیریتی و نگاه فرا دانشگاهی بازمی‌گردد. این یافته‌های با یافته‌های پژوهش (کوجو آبونی، ۲۰۱۶؛ چارلز،۲۰۰۳؛ چترتون و گدارد، ۲۰۰۰) همسو بود. این پژوهش‌ها بر نقش آموزشی و پژوهشی دانشگاه و ارتباط آن با نیازهای منطقه، صنایع و کسب‌وکارها تأکید دارند. بدین ترتیب، برای اصلاح وضعیت، لازم است که مدیریت دانشگاه با نگاه فرا دانشگاهی، به جلب همکاری با صنایع و جوامع محلی توجه کند؛ با سیاست‌های تشویقی شرکت‌های دانش‌بنیان را به تولید و همکاری تشویق نمایند و با ایجاد اجماع علمی و مشارکت در پروژه‌های تحقیقاتی به ارتقاء موقعیت دانشگاه در سطح ملی و بین‌المللی کمک کند.

در ارتباط با عوامل آسیب‌زای توسعه تعاملات دانشگاه شهید چمران اهواز با محیط پیرامون خود نتایج این پژوهش نشان که تبعیض مرکز نسبت به استان خوزستان می‌تواند پیامدهای منفی متعددی برای توسعه دانشگاهی این استان داشته باشد. این تبعیض می‌تواند منجر به عدم توجه به نیازها و مسائل دانشگاه‌های خوزستان، کمبود تخصیص منابع و توانمندی‌ها و عدم توسعه تعاملات دانشگاهی با محیط پیرامون این منطقه شود. این امر شامل کمبود بودجه، امکانات، تجهیزات و کمبود نیروی انسانی متخصص است. درنهایت تبعیض مرکز منجر به عدم توسعه‌ی تعاملات دانشگاهی با محیط پیرامون در این منطقه می‌شود. ادامه این روند به عدم همکاری با صنعت، عدم همکاری با سایر دانشگاه‌ها در داخل و خارج از کشور و عدم حضور در مجامع علمی بین‌المللی دامن می‌زند (مهرآور گیگلو و خورسندی طاسکوه، ۲۰۲۲). برای رفع این مسئله، لازم است که مرکز توجه بیشتری به نیازها و مسائل دانشگاه شهید چمران اهواز داشته باشد، منابع و توانمندی‌های بیشتری به این دانشگاه تخصیص دهد و زمینه‌های توسعه تعاملات دانشگاهی با محیط پیرامون این منطقه را فراهم کند. عامل دوم آسیب‌زا در توسعه‌ی تعاملات دانشگاه شهید چمران اهواز با محیط پیرامون خود، جنگ است؛ جنگ می‌تواند به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم بر توسعه

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-29]
[DOR: 20.1001.1.20088000.1403.16.1.3.8]

تعاملات دانشگاهی با محیط پیرامون آسیب برساند. همسو با یافته‌ها (فرخ زاده و اشراقی[1]، ۲۰۰۸) جنگ و ناپایداری‌های سیاسی و اقتصادی منجر به جابه‌جایی جمعیت از مناطق مختلف می‌شود. این پدیده منجر به تغییراتی در تراکم و ترکیب جمعیتی در استان شده که نیازمند برنامه‌ریزی و تنظیم مجدد توسط دانشگاه‌ها است. تجربه زیسته شرکت‌کنندگان در پژوهش نشان داد که در استان خوزستان بعد از جنگ هم به دلیل مسائل ریز گردها، کم‌لطفی‌ها و ... یک جابه‌جای جمعیتی انجام شد. این امر باعث شد طیف مهمی از نخبگان استان علی‌رغم میل باطنی خود مهاجرت کنند و این جابه‌جایی نیروها از خوزستان خلأ بزرگی در خوزستان به‌ویژه در حوزه آموزش عالی ایجاد کرد. این امر به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم بر توسعه تعاملات دانشگاهی با محیط پیرامون آسیب جدی رساند. عامل سوم آسیب‌زا در تعامل دانشگاه شهید چمران با محیط پیرامون ناامیدی مردم درزمینه‌ی بهبود و اصلاح امور استان است؛ این ناامیدی از طریق چندین مکانیسم می‌تواند بر تعاملات دانشگاه و جامعه اثر منفی بگذارد؛ اولاً افرادی که نسبت به آینده ناامید هستند، انگیزه کمتری برای مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی و توسعه محلی دارند؛ بنابراین تعاملات دانشگاه با جامعه در زمینه‌های مختلف مانند برنامه‌های داوطلبانه، کارآفرینی اجتماعی و توسعه فرهنگی تضعیف می‌شود. ثانیاً ناامیدی می‌تواند منجر به کاهش ریسک‌پذیری و تمایل به نوآوری در افراد شود؛ در این حالت این عامل به ضرر توسعه‌ی اقتصادی و اجتماعی استان است؛ زیرا دانشگاه‌ها به‌عنوان یکی از موتورهای اصلی نوآوری در جامعه شناخته می‌شوند. از همه مهم‌تر ناامیدی مردم از عدم پیشرفت در استان می‌تواند منجر به بی‌اعتمادی آن‌ها به نهادهای محلی ازجمله دانشگاه‌ها شود. این عامل هم به‌نوبه‌ی خود می‌تواند تعاملات بین دانشگاه و جامعه را با مشکل مواجه کند؛ زیرا مردم ممکن است تمایل کمتری به همکاری با دانشگاه در حل مسائل و مشکلات استان داشته باشند. این نتایج با نتایج پژوهش‌های (پیرکمالی و همکاران، ۲۰۱۸) و (پرچمی و درخشان، ۲۰۲۱) در مورد تأثیر ناامیدی بر تعاملات اجتماعی و توسعه محلی همسو است. در مورد عوامل آسیب‌زای دیگر در زمینه تعاملات دانشگاه شهید چمران اهواز با محیط پیرامون خود، نتایج این پژوهش نشان داد که عزل و نصب‌های نادرست در نظام مدیریتی دانشگاه می‌تواند به آسیب‌های متعددی منجر شود. این آسیب‌ها را می‌توان در سه دسته کلی یعنی نقض شفافیت و عدم اعتماد، فرصت سوزی و ناکارآمدی، ناکارآمدی و بی‌ثباتی در نظام مدیریتی طبقه‌بندی کرد. این یافته‌ها با نتایج پژوهش (یزدخواستی و هادیان ناصری، ۲۰۲۰) و (فرهادی و دیگران، ۲۰۲۰) همسو است. درواقع، انتخاب مدیرانی که فاقد تجربه و تخصص لازم هستند، به اتلاف منابع و فرصت‌ها منتهی می‌شود و عدم ثبات در مدیریت مانع از برنامه‌ریزی بلندمدت و اجرای طرح‌های توسعه‌ای شود. از طرفی عزل و نصب‌های نادرست منجر به ناکارآمدی و بی‌ثباتی در نظام مدیریتی دانشگاه خواهد شد. این موضوع پیامدهای منفی متعددی ازجمله، کاهش راندمان و بهره‌وری، عدم انسجام و هماهنگی در برنامه‌ها و فعالیت‌ها، فقدان برنامه‌ریزی بلندمدت و استراتژیک، افت انگیزه و روحیه کارکنان، ایجاد نارضایتی و تنش در محیط دانشگاه را به دنبال دارد.

عامل آسیب‌زای پنجم سیاست‌های سازمان سنجش در خصوص بومی‌گزینی پذیرش دانشجو است؛ این عامل می‌تواند به‌طور منفی بر تنوع فرهنگی و اجتماعی در دانشگاه اثر بگذارد. همسو با یافته‌های پژوهش (سهراب زاده و همکاران،۲۰۲۰) این موضوع پیامدهای منفی متعددی ازجمله کاهش تعاملات دانشگاهی با محیط پیرامون، ایجاد یکدستی فرهنگی و عدم تنوع در دانشگاه، افت سطح علمی و فرهنگی دانشجویان و فقدان فرصت‌های رشد و پرورش برای دانشجویان را به دنبال دارد. به همین ترتیب نتایج این پژوهش کمبود تنوع دیدگاه‌ها و تجارب اساتید در دانشگاه شهید چمران اهواز را نشان داد؛ این موضوع هم پیامدهای منفی متعددی ازجمله کاهش کیفیت آموزش و پژوهش، افت توانمندی‌های دانشگاهی و ضعف در ارتباطات بین‌المللی را به دنبال دارد. برای کاهش چنین پیامدهایی به راهکارهایی مانند جذب اعضای هیئت‌علمی از داخل و خارج از کشور، ایجاد فرصت‌های تبادل‌نظر و تجارب بین اساتید و حمایت از حضور اعضای هیئت‌علمی خارجی در دانشگاه پرداخته شود.

در ارتباط با عوامل فرصت ساز جهت توسعه تعاملات دانشگاه شهید چمران اهواز با محیط پیرامون خود، نتایج این پژوهش نشان داد که موقعیت استراتژیک استان خوزستان فرصت‌های متعددی برای توسعه تعاملات دانشگاه شهید چمران اهواز با محیط پیرامون خود فراهم می‌کند. این فرصت‌ها در سه مضمون نزدیکی به صنایع بزرگ، ارتباط مرزی با کشور عراق و منطقه آزاد اروند قابل دسته‌بندی هستند. وجود

[1] Farokhzadeh & Ashraghy

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-29]

[DOR: 20.1001.1.20088000.1403.16.1.3.8]

صنایع بزرگ در استان خوزستان، ظرفیت عظیمی برای انجام پروژه‌های تحقیقاتی و طرح‌های پژوهشی در اختیار دانشگاه قرار می‌دهد. نزدیکی دانشگاه به این صنایع، امکان تبادل دانش و تجارب بین دانشگاه و صنعت را تسهیل می‌کند. از طرفی هم‌مرز بودن با کشور عراق، فرصتی برای جذب دانشجویان عراقی برای تحصیل در دانشگاه شهید چمران اهواز فراهم می‌کند. این موضوع می‌تواند به تبادل فرهنگی و علمی بین دو کشور نیز کمک کند. از طرفی منطقه آزاد اروند هم می‌تواند به‌عنوان یک پل ارتباطی بین دانشگاه و بازارهای بین‌المللی عمل کند. این یافته‌ها هم‌راستا با پژوهش‌های (ثامری و همکاران، ۲۰۱٤) و (شفیعی و صفریه، ۲۰۲۰) می‌تواند به تجاری‌سازی یافته‌های تحقیقاتی دانشگاه و رونق اقتصادی منطقه کمک کند. بدین ترتیب، دانشگاه شهید چمران اهواز با ایجاد دفاتر ارتباط با صنعت در دانشگاه، انعقاد تفاهم‌نامه‌های همکاری با صنایع بزرگ و برگزاری دوره‌های آموزشی مشترک، ازجمله اقداماتی است که می‌توان در این زمینه انجام داد. همچنین، دانشگاه باید با رایزنی با مقامات دولتی، برای رفع موانع موجود در مسیر جذب دانشجویان عراقی و استفاده از مزایای منطقه آزاد اروند تلاش کند. در همین زمینه یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد که برند دانشگاه جندی‌شاپور به‌عنوان یک عامل فرصت ساز برای توسعه تعاملات دانشگاه شهید چمران اهواز با محیط پیرامون خود تلقی می‌شود. این برند به دلیل اعتبار و جذابیتی که دارد، می‌تواند در زمینه‌های مختلفی مانند جذب دانشجویان و اساتید باکیفیت، توسعه همکاری‌های بین‌المللی و جذب سرمایه‌گذاری‌های بیشتر مفید واقع شود. بااین‌وجود، غفلت از این برند قوی از سوی مدیران ارشد وزارت علوم و عدم آگاهی آن‌ها از تاریخچه و ارزش آن، مانع احیای دانشگاه شهید چمران شده است. درواقع، پژوهش حاضر نقش مدیران ارشد وزارت علوم در غفلت از برند دانشگاه جندی‌شاپور را برجسته می‌کند و این موضوع در مطالعات پیشین کمتر موردتوجه قرارگرفته است. با توجه به این یافته‌ها می‌توان نتیجه گرفت که برند دانشگاه جندی‌شاپور سرمایه‌ی ارزشمندی است که می‌تواند در مسیر توسعه و پیشرفت دانشگاه شهید چمران اهواز نقش بسزایی ایفا کند. غفلت از این برند و عدم استفاده از ظرفیت‌های آن، فرصت‌های زیادی را از دانشگاه سلب کرده است.

در ارتباط با راهبردهای مؤثر در توسعه تعاملات دانشگاه شهید چمران اهواز با محیط پیرامون آن، چهار راهبرد عمومی، راهبرد منطقه‌ای، راهبرد علمی و بین‌المللی و راهبرد درون دانشگاهی استخراج شد. یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که راهبرد عمومی توسعه فرهنگی و اجتماعی، راهبردی مؤثر در جهت ارتقای تعاملات دانشگاه شهید چمران اهواز با محیط پیرامون آن است. این راهبرد در سه مضمون فرعی خلاصه می‌شود. اولین مضمون «نگاه به دانشگاه شهید چمران به‌عنوان یک کاتالیزور فرهنگی در منطقه» است. درواقع، دانشگاه شهید چمران اهواز می‌تواند با برگزاری رویدادها و همایش‌های فرهنگی، به ارتقای سطح آگاهی عمومی و تقویت هویت فرهنگی منطقه کمک کند؛ همچنین با ایجاد فضایی برای تبادل فرهنگی و اجتماعی بین اعضای جامعه، به انسجام و همبستگی اجتماعی کمک کند. دومین مضمون «ایجاد تصویر مثبت از دانشگاه شهید چمران به‌عنوان یک‌نهاد اجتماعی مسئول و متعهد» است. دانشگاه شهید چمران اهواز باید فعالیت‌ها، مسئولیت‌ها و عملکرد خود را به‌صورت شفاف و قابل‌دسترس برای عموم اعلام کند و با ارتقای شناخت عمومی از فعالیت‌ها و مسئولیت‌های اجتماعی خود، به ایجاد تصویر مثبت از خود در جامعه کمک کند. سومین مضمون «معرفی دستاوردها و فعالیت‌های دانشگاه به جامعه از طریق روش‌های مختلف ارتباطی» است. این امر از طریق برگزاری رویدادها و همایش‌ها، مانند کنفرانس‌ها، سمینارها و نمایشگاه‌ها، استفاده از رسانه‌های اجتماعی، مانند فیسبوک، توییتر و اینستاگرام، انتشار مقالات و پژوهش‌های دانشگاه در مجلات و نشریات علمی معتبر قابل‌اجرا خواهد بود.

نتایج پژوهش‌های پیشین چون (بزرگزاد و البرزی، ۲۰۱۸) و (ترکمن و حبیبی، ۲۰۱۸) نقش توسعه‌ی فرهنگی و اجتماعی را در ارتقای تعاملات دانشگاه با محیط پیرامون خود را تائید می‌کنند. با توجه به این یافته‌ها، توجه به ابعاد فرهنگی و اجتماعی در برنامه‌ریزی‌های دانشگاه شهید چمران اهواز ضروری است. نقاط قوت راهبرد توسعه‌ی فرهنگی و اجتماعی شامل مواردی مانند ارتقای جایگاه و اعتبار دانشگاه در جامعه، جذب دانشجویان و اعضای هیئت‌علمی برجسته و افزایش تعاملات دانشگاه با صنعت و جامعه است. البته اجرای این راهبردها نیازمند منابع مالی و انسانی قابل‌توجه و زمان‌بر است و شاید همه ذینفعان دانشگاه از این راهبرد استقبال نکنند. دانشگاه باید برای اجرای این راهبرد، برنامه‌ریزی بلندمدت و جامعی داشته باشد و برای جلب مشارکت ذینفعان مختلف، ازجمله اعضای هیئت‌علمی، دانشجویان، کارکنان و جامعه، تلاش کند.

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-29]

[DOR: 20.1001.1.2008800.1403.16.1.3.8]

راهبرد منطقه‌ای نیز در دو مضمون «بررسی تأثیر درگیری‌ها و ناامنی‌های منطقه‌ای بر فعالیت‌های دانشگاه و ارتباط آن با جامعه» و «ارائه برنامه‌های آموزشی و پژوهشی برای صلح سازی و توسعه پایدار منطقه» استخراج شد. این یافته‌ها با نتایج پژوهش (تنهایی و همکاران، ۲۰۱۹) همسو بوده است؛ نتایج پژوهش (تنهایی و همکاران، ۲۰۱۹) نشان داد که موانع تعامل دانشگاه و جامعه عبارت‌اند از: اختلال در روند آموزش و پژوهش، کاهش تعاملات بین دانشگاه و جامعه، افزایش مهاجرت نخبگان و افزایش تنش و قطبی شدن در دانشگاه است؛ بنابراین، اتخاذ راهبرد منطقه‌ای می‌تواند به دانشگاه شهید چمران اهواز کمک کند تا در محیطی ناامن و پر چالش به تعاملات خود با جامعه ادامه دهد و درزمینه‌ی صلح و توسعه پایدار منطقه نقشی مؤثر ایفا کند.

راهبرد علمی و بین‌المللی نیز می‌تواند به توسعه‌ی تعاملات دانشگاه شهید چمران اهواز با محیط پیرامون آن کمک کند. این راهبرد شامل دو مضمون اصلی تبادل دانشجو و استاد و همکاری‌های علمی و پژوهشی است. تجربه زیسته شرکت‌کنندگان در مصاحبه نشان داد که این راهبرد می‌تواند به مواردی مانند گسترش تعاملات بین‌المللی، تبادل فرهنگی و علمی، افزایش سطح دانش و تجربه دانشجویان و ارتقاء محبوبیت و شناخت بین‌المللی دانشگاه شهید چمران کمک کند. همسو با یافته‌های پژوهش (زاهد بابالان و همکاران، ۲۰۲۲)، تبادل دانشجو و استاد مزایایی از قبیل ایجاد و گسترش شبکه‌های حرفه‌ای و ارتباطات بین‌المللی بین دانشجویان و فارغ‌التحصیلان، ارتقاء شناخت و شهرت بین‌المللی دانشگاه، افزایش تنوع فرهنگی و فرصتی برای تبادل فرهنگی، یادگیری از یکدیگر و ارتقاء افکار فراهم می‌آورد. عامل بعدی توسعه تعاملات دانشگاه شهید چمران با محیط پیرامون به‌وسیله راهبرد درون دانشگاهی در دو مضمون اصلی «مشارکت اعضای هیئت‌علمی در انتخاب رئیس دانشگاه» و «احیای انجمن صنفی دانشگاه» مورد تأکید قرارگرفته است. تجربه زیسته شرکت‌کنندگان در پژوهش نشان داد که مشارکت اعضای هیئت‌علمی در انتخاب رئیس دانشگاه می‌تواند به تقویت دموکراسی داخلی دانشگاه، افزایش شفافیت و عدالت در فرآیند تصمیم‌گیری دانشگاهی کمک کند. همچنین، یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد تقویت انجمن‌های صنفی به‌عنوان یک وسیله مناسب برای دفاع از حقوق و مطالبات اعضای هیئت‌علمی تلقی شده است. شرکت‌کنندگان بیان کرده‌اند که این مشارکت باعث احساس مالکیت و مسئولیت بیشتری در اعضای هیئت‌علمی نسبت به راهبردها و سیاست‌های دانشگاه می‌شود. این یافته‌ها با نتایج پژوهش (افتخاری، ۲۰۱۹) همخوانی دارد. درواقع، مشارکت اعضای هیئت‌علمی در انتخاب رئیس دانشگاه به تقویت ارتباطات دانشگاه با جوامع داخلی و خارجی کمک می‌کند؛ زیرا این اعضا نمایندگان مهم دانشگاه در این ارتباطات هستند.

به‌طورکلی، این پژوهش با شناسایی راهبردهای مؤثر جهت توسعه تعاملات دانشگاه شهید چمران اهواز با محیط پیرامون، گامی مهم در جهت ارتقای نقش اجتماعی این دانشگاه برداشته است. با توجه به اهمیت این موضوع، پیشنهاد می‌شود مطالعات بعدی در زمینه‌های ارزیابی عملیاتی راهبردهای ارائه‌شده در این پژوهش، مطالعه موردی دانشگاه‌های موفق در تعامل با محیط پیرامون و توسعه مدل جامع تعامل دانشگاه با محیط پیرامون انجام شود. انجام این مطالعات می‌تواند به ارتقای جایگاه دانشگاه شهید چمران اهواز در سطح منطقه‌ای و ملی و همچنین افزایش نقش‌آفرینی اجتماعی آن در حل مسائل جامعه کمک شایانی کند؛ علاوه بر این، یافته‌ها نشان داد که این دانشگاه با پتانسیل‌های موجود، می‌تواند نقش مؤثرتری در توسعه منطقه ایفا کند. برای تحقق این هدف، پیشنهاد می‌شود شورای دانشگاه کمیته‌ای تخصصی تشکیل دهد تا راهکارهای پیشنهادی را پیگیری و ارزیابی کند. این کمیته با مشارکت نمایندگان هیئت‌علمی، دانشجویان، کارکنان اداری و نمایندگانی از صنایع و سازمان‌های دولتی استان، می‌تواند به‌عنوان یک نهاد هماهنگ‌کننده عمل کند.

تعارض منافع

نویسندگان هیچ‌گونه تعارض منافعی در رابطه با نتایج پژوهش ندارند.

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-29]

[DOR: 20.1001.1.20088000.1403.16.1.3.8]

Yadollah Mehralizadeh https://orcid.org/0000-0002-0451-2455

Majid Neysi http://orcid.org/0000-0002-3276-7287

Sheyda Echresh http://orcid.org/0000-0001-8576-6176

منابع

Abdelrahim, M. MohiEldin, M. & Mahmoud, I. (2019). Docommunity-based Medical Schools Produce More Communitybased Research, A Review of Four Medical Schools in Sudan and Saudi Arabia, *Health Professions Education*, No.2, 1-12.

Abramo, G. D'Angelo, C.A. & Di Costa, F. (2011). University-industry research collaboration: a model to assess university capability, *Higher Education*, 62(2), 163-181.

Azar, Kh. Namur, Y. Rastgo, A. Hatami, J. & Satari, S. (2019). Designing and validation of serviceoriented university model from the perspective of higher experts, *Iran Higher Education*, 11(3), 155-188. [In Persian]

Azar, Kh. Namur, Y. Rastgo, A. Hatami, J. & Satari, S. (2020). Dimensions and components affecting the promotion of service-oriented universities: qualitative analysis of the views of higher education experts, *Development of Education in Medical Sciences*, 13(37), 40-50. [In Persian]

Bozorgzad, A. R., & Alborzi, F. (2018). Examining the role of social interactions in the architecture of cultural spaces. In *Proceedings of the 5th National Conference on Architecture and Urbanism of Iran in the Transition of Works and Ideas* (pp. 1-6). Qazvin, Iran. [In Persian]

Chan, Y.E. & Farrington, C.J.T. (2018). Community-based research: Engaging universities in technology related knowledge exchanges, Information and Organization, No.28, 129–139.

Charles, D. (2003). Universities and territorial development: Reshaping the regional role of UK universities. Local Economy, 18(1), 7 – 20.

Chatterton, P., & Goddard, J. (2000). The response of higher education institutions to regional needs. European Journal of Education, 35(4), 475 – 496.

Creswell, J. W. (2013). *Qualitative inquiry & research design* (Third Edition). SAGE Publications.

Di Berardino, D. & Corsi, C. (2018). A quality evaluation approach to disclosing third mission activities and intellectual capital in Italian universities, *Journal of Intellectual Capital*, 19(1), 178-201.

Eftekhari, S. (2019). The role of student and faculty participation in university advancement. In *Proceedings of the 20th National Conference of the Student Scientific Association of Information Science and Knowledge Management, Alzahra University (pp. 1-10)*. Tehran, Iran.[In Persian]

Farhadi, A., Maghsoudlou Lichehahi, A., & Nasri, S. (2022). Pathological study of higher education management system (case study: one of the army units). *Journal of Management Studies in Police Education*, 15(57), 137-162. [In Persian]

Farokhzadeh, H. R., & Ashraghy, H. (2008). Dynamic modeling of brain drain and the role of higher education system in it. *Research and Planning in Higher Education*, 4(50), 139-168. [In Persian]

Fassi, D. Landoni, P. Piredda, F. & Salvadeo, P. (2020). Universities as Drivers of Social Innovation: Theoretical Overview and Lessons from the "campUS" Research, *Springer Nature Switzerland*.

Gomes, W.V. Neto, A.N. Barros, A.D.D. & Jonior, A.M. (2017). Entrepreneurial university: A study on the differences between Brazil and the model done in the United States, *Revista ESPACIOS*, 38(28), 32-41.

Hashemnia, E., & Bagherimajd, R. (2020). The effect of branding on attracting international students mediated by brand satisfaction and loyalty in higher education. Journal of Strategic Studies in Higher Education, 13(48), 265-292. [In Persian]

Khandagh, N., & Kouthari, A. (2018). The impact of localization in the higher education system on social cohesion in Iran. *National Studies*, 19(3(75)), 67-84. [In Persian]

Khorsandi Taskoh, A. (2014). A Critical Policy Analysis of Internationalization in Postsecondary Education: An Ontario Case Study, A thesis submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy, The University of Western Ontario, London, Ontario, Canada.

Kojo Abonyi, Usman. (2016). Universities' Role in Regional Development: A Case Study of University for Development Studies, Ghana. *Journal of Education and Practice*. Vol.7, No.26, 2016.

Lincoln, Y.S; & guba, E.G. (1985). *Naturalistic Inquiry*. CA: sage.

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-29]

[DOR: 20.1001.1.20088000.1403.16.1.3.8]

Lombardi, R. Lardo, A. Cuozzo, B. & Trequattrini, R. (2017). Emerging trends in entrepreneurial universities within Mediterranean regions: An international comparison, *EuroMed Journal of Business*, 12(2), 130-145.

Lukovics, M. & Zuti, B. (2015). New Functions of Universities in Century XXI Towards "Fourth Generation" Universities, *Journal Transition Studies Review*, 22(2), 33-48.

MehrAlizadeh, Y. (2018). *Five-year strategic plan of Chamrān University of Ahvaz* (2021-2018), Planning and Programming Department of Chamrān University of Ahvaz, pp. 3-11.

Mehravar Giglou, S., & Khorsandi Taskouh, A. (2022). Analysis of the current situation of international scientific cooperation in Iranian public universities. *Applied Educational Leadership*, 3(1), 63-84. https://doi.org/10.22098/ael.2022.1682

Moustakas, C. (1994). *Phenomenological research methods*. Thousand Oaks, CA: Sage.

Niazi, M. & Karkonan- Nasrabadi, M. (2007). Entrepreneurial University: *The Relationship between University, Industry and Society*, first edition, Tehran: Saman-al-Haj Publications, p. 128. [In Persian]

Parchemi, D., & Derakhshan, F. (2021). Examining the social gap and its influencing factors; case study: Tehran city. *Applied Sociology*, *32*(3), 1-26.

Pirkamali, M. A., Keyani, F., Rakhshani, S., & Sabaghi Ghaleh No, A. (2023). Aligning educational and training programs of educational institutions and organizations with the needs of society. In *Proceedings of the 1st National Conference on Linking Education with Society, Organizations and Industries (Challenges and Solutions)* (pp. 1-10). Torbat Heydariyeh, Iran. [In Persian]

Shafiei, M., & Safarieh, H. (2020). Examining the role of university-industry collaboration in the development of countries with a focus on global policies and trade. *Journal of Innovation and Value Creation*, 18(9), 20-1.

Shokerellahi, M. Davoudi, R. & Kamali, N. (2020). The responsibility of the university system towards the society: designing a model to evaluate its current and desired situation, *Socio-Cultural Development Studies*, 8(3), 151-178. [In Persian]

Sohrabzadeh, M., Mohammadi Roozbanyani, K., & Hoseini Zadeh, S. S. (2020). Evaluation of the socio-cultural and political effects of the continuation of the implementation of local student selection in higher education from the perspective of higher education experts (experts and vice presidents of universities affiliated with the Ministry of Science and the Ministry of Health). *Journal of Educational Measurement and Evaluation*, 10(29), 145-165. [In Persian]

Symaco, L. & Tee, M. (2019). Social responsibility and engagement in higher education: Case of the ASEAN, *International Journal of Educational Development*. www.elsevier.com/locate/ijedudev.

Tanhai, A. R., Arasta, H. R., Zeyn Abadi, H. R., & Nasri, G. (2019). A reflection on ways to enhance the effectiveness of universities in the security of the Islamic Republic of Iran society. *Security Studies*, 18(65), 33-54. [In Persian]

Thameri, E., Yemeni Dozi SarKhabi, M., Salehi Omran, E., & Goranirad, G. R. (2014). Investigating and identifying the factors affecting the process of "university development" in Iranian public universities. *Journal of Educational Planning Studies*, 2(4), 67-100. [In Persian]

Turkman, A., & Habibi, S. (2018). The role of cultural centers in promoting the cultural identity of society. In *Proceedings of the National Conference on New Findings in Civil Engineering, Environment and Architecture* (pp. 1-6). Miyaneh, Iran. [In Persian]

VanderStoep, S; & Johnston, D. (2009). *Research Method for Everyday Life*. Jossey-Bass A Wiley Imprint.

Yazdkhasti, A., & Hadian Naseri, H. (2020). Pathological study of educational management in Iranian education system. In 8th Scientific-Research Conference on Educational Sciences and Psychology, *Social and Cultural Pathologies of Iran* (p. 122). Tehran. [In Persian]

Yolande, E. & Farrington, C. (2018). Community-based research: Engaging universities in technology related knowledge exchanges. *Information and Organization*, 28(9), 129–139.

Zahed Babalan Adel, M., Mehrvar Giglou Shahram, K., & Kazemi, S. (2022). Designing a model for developing international scientific collaborations in the higher education system of the country with a grounded theory approach. *Journal of Research in Medical Education*, 14(2), 48-57. [In Persian]

Zakersalehi, Gh.R. (2017). Iranian University (an introduction to the sociology of higher education), Tehran: New Side. [In Persian]

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-29]

[DOR: 20.1001.1.20088000.1403.16.1.3.8]